

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Madárvédelem.

Írta: *besznyi László Béla* csendőrhadnagy oktatótiszt.

(Vége.)

Odulakó madraink sokat szenvednek a modern erdőmivelés folytán. A korhadt, odvas fák eltakarítása, honatalanná tesz nem egy éneklő madárcsaládot. A hol csak lehet mentsünk meg néhány ilyen fát és vele a benne fészkelőket. Kevés az a hely, a mit egy ily fa eltakarításával nyerünk, ha meggondoljuk a veszteséget, mit egy éneklő család elűzése jelent.

Ez azonban nem elegendő. Gondoskodnunk kell mesterséges fészekodukról is.

Berlepsz János báró 20 évi kísérletezés után megállapította, hogy a harkályfajok fészkebe legszívesebben költözik be az odulakó éneklő.

Ennek mintájára szerkesztett is természetes fatörzsből egy fészekodut, melybe egy 15 cm. hosszú, alól 9 cm. és felfelé 6 cm.-re szűkülő zacskós üreg van vájva. A röplyuk 3-2 cm. bő, az oldalak belől bordázottak, hogy a madár a röplyukhoz kapaszkodhasson.

Ilyen fészekodukat gyárt az „Első magyar fészekodu és madáretető-készülék gyára” Debreczenben, mely egy fészekodut olcsó pénzért árusít. Ugyanitt szerozhető be a C. mintájú, vagyis laposabb, szélesebb szája fészekodu. Ez azonban csak bizonyos madárfajok részére való.

Az oduk szerkezete olyan, hogy házilag nem lehet előállítani, a mennyiben külön, erre alkalmas gépek segítségével lesz az üreg vájva.

A tapasztalat bebizonyította, hogy gyalult deszkából készült fészekoduba legfeljebb a veréb telepszik, de a hizalmatlanabb éneklők meg sem közelítik.

Megfelelő kísérletezések után sikerült nekem egy fészekodut készítenem, mely a Berlepsz-féle fészekodu minden előnyével bir, annak házilag való előállításának nehézsége nélkül. A kik nem sajnálják a csekély fáradságot, azok részére álljon itt a leírása.

50 cm. hosszú léczre erősen, lehetőleg fejescsavarral felerősítünk egy 25 cm. magas, 10 cm. belső hosszúság és szélességgel, gyalulatlan deszkából összeállított faházikót, melynek röplyuka a *belésezett* fenéktől 17 cm. magasságban van. A fedél szintén deszkából készül és pedig úgy, hogy oldalt és elől 7 cm.-re kiálljon. A fe-

délre alól egy, a háziko felső nyílásába könnyen beleillő vastagabb deszkalapot erősítünk, minek folytán a rátett fedél nem eshetik le. Átázás ellen a fedélre hulladék kátránypapír darabot szegzünk. A röplyukat befelé kissé ferdén emelkedve furjuk.

Hogy a madarakat el ne riasszuk, a háziko külsejét beszegezük hasábfárol lehántott kéregdarabokkal, mely azt a természetes fához teszi hasoulóvá. A kérget ajánlatos használat előtt beáztatni, hogy felszegezésekor ne repedezzen.

Az eddigi elkészült fészekodunak már csak a belső alakját kell megadni, hogy teljesen készen legyen. Ebhez egy machét (mase) készítünk az alábbi módon.

Előbb kéregpapírdarabokat apróra darabolva vízben áztatunk, ha jól átázott, a felesleges vizet leömlve addig gyurjuk, míg meglehetősen egyforma anyagot nyerünk. Azután a vizet kiszorítva, ökölnyi golyókat formálunk. Ezt az anyagot el is lehet tenni és használat előtt csak kissé be kell áztatni. Azután egy ivópohárnyi (3 dl.) vízben felkeverünk ugyanannyi lisztet. Ebbe heleaprózunk körülbelül ugyanannyi papíryanagot. Ismét kevergetve egy pohár fűrészpórt szórunk bele, mely keverék, ha eléggé összeállott, ki lesz véve és gyuródeszkán fűrészpórtban (kb. 1 pohár) addig gyurva laskateszta módon, míg egy jól formálható és nyújtható anyagot ad. Botómás előtt apróra vágott dugót is gyurhatunk bele, hogy az anyag szaporodjon, azonban nehezebb ne legyen.

Újságpapírost és más papírbulladékot is használhatunk, azonban a keverésnél akkor enyves vizet kell használni.

Ezt mindenki igen könnyen a kéznél levő anyagokból elkészítheti.

Szükség esetén más machéanyagok elkészítési módjáról is szivesen adok felvilágosítást.

Az így nyert nedves anyagot a fészekodu belsejébe gyurjuk, melyet a fa felborzolásával a befogadásra alkalmasabbá tettünk és a belső alakot a rajz szerint, esetleg egy henger segítségével megadjuk.

A fészekodu előállításánál csak a csavarok és szegök kerülnek pénzbe, mert a többi kellék minden ház körül akad. Teljesen új anyagból is csak 35 fillérbe kerül egy fészekodu.

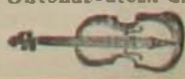

Első magyar vill. erőre boronú. hangszer-gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszertisztítója, az Orosok és a szahadalmazók! Külföldi teregető feltalálója Budapest, Lánoszid-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

STOWASSER JÁNOS

császári és királyi udvari szállító a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir.

Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javításán olcsón eszközölteknak. Arjegyzők minden hangszerről külön küldetik. **Magyarországi legnagyobb vonós és fuvós hangszerek gyára.**

A kész fészekodut olyan helyre függesztjük fel 1—1 méter magasságban, hol bár a kíváncsi szemek elől rejtve van, de a madárnak kitekintési és kirepülési helye legyen.

Az odu szája lehetőleg délkelet, vagy kelet felé nézzen és függőlegesen vagy kissé előre dülve teljesen szilárdan legyen fára, oszlopra, vagy falra erősítve, mert az erősen mozgó odut a madár elkerüli.

A mesterséges fészekodu kifüggesztési ideje: november hó, azonban áprilisban sincs még későn.

Hogy a madarak macskák és más emlős ellenségeik ellen kellőleg védve legyenek, a házikó oldalaira hegyükkel lefelé és kifelé álló szegeket verhetünk.

Ezek kifüggesztésével azonban a kötelességnek még nincs elég téve. Az ilyen odvakat ugyanis legelőbb a szemtelen veréb foglalja el. Ezeket elriasztjuk, esetleg a beköltözöttet elfogjuk és fészüket kitisztítjuk. Hol ilyentől félni nem lehet, ott a fedél le is szegezhető.

Igen jó az odu aljára egy marék fekete földdel kevert fűrészport tenni, mert ezzel a természetes odvakhoz hasonlóbbá tesszük.

A hol lehet, még a falakon támadt lyukakat is átalakíthatjuk fészekodukká. Esetleg egy téglát kiszedve hátul tömlő alakú mélyedést csinálunk és habarccsal (malter) a lyukat megszükitve rendes röplukat készítünk.

Az emberen kívül azonban a madároknak sok más ellensége is van. Ezek: a macska, menyét, mókus, házi és mezei veréb, karvaly, dolmányos varju, szajkó, szarka, örgébics, tövisszuró gébics stb. Ezek elfoglalják, feldulják a rovarvők fészket, a fiókákat elrabolják esetleg a felnőtt madarakat is megeszik. Ezeket pusztítsuk, a házi macskát pedig a mennyire lehet szoktassuk le rossz szőnyvedélyéről,

Mindezzel azonban még nem mondhatjuk munkánkat befejezettnek. Hátra van még gondoskodni a madárról egy időszakban, mikor a természet mostohasága megtagadja itt maradó madarainktól a táplálékot.

Gondoskodni kell a téli etetésről. Kis szalma vagy faereszt készítve és alája deszkát szegezve, kész a téli etető. Azt a néhány szem magot, konkolyt, konyhahulladékot, kenyérmorzsát ne sajnáljuk szegény éhező kenyérkereső munkatársainktól.

Itt bizonyosodik be igazán az a mondás: „Jó tettéér, jót várj”. Meghálálják őket az busásan.

A napraforgó könnyen tenyészthető, de ne hagyjuk azt megérés után kint a falánk verebek prédájára, hanem tegyük el télire és mikor kevés az eséség, mikor a sok kis madár ébeseen csipog a házak közelében, szurjunk egy-egy tányért karóra és segítetiünk az éhező dalosokon.

Sok volna felsorolni hasznos madarainkat, azért csak

néhány odulakót sorolok fel. Mesterséges fészekodut használhatunk: a nyaktekeres, fakuszó, csuszka, bubosbanka, szénczinke, buboszinke, kékezinke, fülemile, kerti és házi füstfark, fehér barázdabillegető, szürke légykapó, házi rozsdafarku, szürke rozsdafarku és más odulakó madarainknál.

Az itt felsoroltak főleg a csendőröknek szólnak, mint a kik állásuknál fogva hivatva vannak a nép nevelésére, hogy üdvös befolyásukat ezen a téren is érvényesíthessék.

Mikor a csendőr szép szóval, megmagyarázással a gazdával megérteti azt a hasznot mit a madarak gyümölcsfaikon hajtának, hogy azok a hol szükséges, erőszakkal is megszüntetik a pusztítást, sőt azokat tenyészteni is kezdik, a mellett, hogy a termelésnek használnak, még egy más és talán fontosabb és hatáskörükbe vágó tényezőnek is szolgálnak; ugyanis szelidebbé tesz az erkölcsöket.

A ki a madarakat szereti és az állatokkal jól bánik, az ember jó.

A madárpusztítás és állatkinzás a lélek fattyuhajtására enged következtetni; a kegyetlenségre és szívtelenségre a melyet ha megszüntetünk, egy jobb érzésű nemzedéket nevelünk, mely már természeténél fogva is szelidebb s így hűncelekmények elkövetésére kevésbé alkalmas. Ezt pedig a csendőr legfőbb kötelessége követeli, ez a praeventiv szolgálati feladatai közé tartozik.

Az okszerű állatvédelmet immár közérdeknek ismerték fel. Egymásután keletkeznek állatvédő egyesületek, melyek a madarak és háziállatok védelmét és célszerű tenyésztését tűzték ki feladatul. Nagyszámu tagjainak kötelessége minden rendelkezésére álló eszközzel ezt előmozdítani, a pusztításnak és kinzásnak gátat vetni. Teszi ezt tettel, szóval és népszerű iratok kiadásával.

Előnyös volna, ha minden városban vagy nagyobb községben alakulna ily egyesület, hogy a hasznos felismerve, mindenki saját területén tenyészze a hasznos madarakat.

Ha valahol ily egyesület szándékoznék alakulni, az „Országos állatvédő egyesület” (Budapest, IX. Ernő-utca 11—13. szám) felvilágosítást ad, esetleg magam is szívesen adok utbaigazítást.

Mily szép valóság volna, ha nyilvános kertjeinkben, ligeteinkben az éneklő madarak ezreinek zenéjében gyönyörködhetnénk,

Székesfehérváron a Zichy-ligethen tavaly néhány fészekodut láttam kifüggesztve. Egy darabig lestem, hogy mikor lesz már lakója. Sajnos azonban nem sokáig lehettem, mert egy szép napon mind eltűntek.

A míg ily nehézségekkel kell küzdeni, nem lehet eredményt várni és a legszebb szándék kárba vész nyilvános ligeteink érdekében. A biztonság azonban nagyobb a magánkertekben, gyümölcsösökben és sző-

A legjobb órák,

47

legszilárdabb ékszerek, egyszerűtől a legdrágábig, egy készpénz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

műhősnél Szegeden.

Javítások 5 évi jótállás mellett.

Arjegyék ingyen!

lökben. Itt egyuttal nagyobb is az érdek. Az egyeseken áll tehát, hogy a szép terv megvalósuljon.

Minden örslaktanyának van kertje, legtöbbnek gyümölcsöse. Tegyenek próbát és nyujtsanak példát a gazdáknak, hogy mily hasznot hajt egy éneklő család. A példa sokkal többre tanít és inkább követőkre talál, mint a legszebb beszéd.

Példában sem szűkölködünk. Csak a lapunk idej 46. számában egy hírére kell hivatkoznom, mely a kolozsvári tanosztály hasznát tárgyalja. Itt is kitűnik, hogy mily hasznot hajt néhány énekes madárcsalád megtelepítése.

Ily közérdekű tárgy lévén az érdeklődést igen szívesen veszem. Az érdeklődők levélbeli kérdezősködéseire (Székesfehérvár, Tanosztály) szívesen adok választ, sőt közérdekű dolgokra esetleg többek kérdéseire ezen lap hasábjain válaszolok.

Sőt a «Csendőrségi Lapok» szerkesztő bizottsága szíves engedélyével átveszem az anyag esetében esetrlésére megjelenő «Állatvédelem» rovatának vezetését is.

Igen nagy öröömre szolgálna, ha minél számosabb érdeklődésre és kérdésre felelhetnék és észrevenném, hogy az itt elmondottak — legalább néhol — követőkre találnak. Akkor bizton állíthatom, hogy ha a csendőrség, — ezen kipróbált testület — az eszméért lelkesül és példát nyújt: a szép eszme mielőbb daldra jut.

Tettenérés.

Irta: Heine György csendőrhadnagy-szállásvivő.

— Adjon Isten Mihály gazda! Eladta a harmadfiú csikóit?

— El én, örmester ur, csakhogy nincs benne köszönet!

— No mondja, hiszen nagyon szépek voltak!

— Hát a mi azt illeti jó árért keltek el, 1000 koronát kaptam értük; más itt a baj uram! Az asszony egész éjjel pörölt velem, majd hogy fel nem vette a házat! Most is csak azért indultam korábban a templomba, hogy ne halljam otthon azt a folytonos zsemhelést! Neun éri meg az a 40 korona ezt a nagy veszedelmét!

— Bizony Mihály gazda, az asszony olyan, mint a

nagybögő, megrántják egyszer, aztán csak győzze az ember a zugását hallgatni. A mint pedig én ismerem Erzsók asszonyt, annak bizony helyén van az esze, no meg a nyelve is! De mi is van azzal a 40 koronával? Sok volt talán az áldomás?

— Dehogy volt! Azt a pár liter bort, a mit megittunk, nem is a csikók vételárából fizettem, hanem a magammal vitt aprópénzből. A vételárt úgy, a hogy kaptam, eltettem a mellényem belső zsebébe egy tárczába és ki sem vettem, a mig otthon nem voltam; akkor vettem észre, hogy hiányzik 40 korona.

— Biztosan elolvasta a pénzt, vagy olvasás közben vesztette el.

— Nem lehet az örmester ur, sohasem történt még az meg velem, hogy pénzt rosszul olvastam, vagy elvesztettem volna. A csikók vételárát csupa 20 koronásokban kaptam meg s azokat egyenként számlálta le a kezembe a vevő. A mint újból megszámlálom, hát oda jön hozzám egy fajszi parasztember, aztán csak nézi. Mikor már készen voltam, megszólal.

— Ugye Mihály gazda, nézi vajjon nincs-e közte hamis bankó? Mert a mai világban nem győz az ember elég óvatos lenni, annyi hamis pénz van kézen-közön. Én is úgy jártam a multkor, hogy eladtam a tinóimat és kaptam egy hamis 100 koronást. Még szerencsém volt, hogy az ügyvédünk, a ki ott állott a közlemben, felismerte s a vevőnek ki kellett cserélni, különben még bajba kerültem volna. Nem nézik ám azt manapság, hogy a magunk fajtája szegény emberhez hogy kerül a hamis bankó, hanem ha megtalálják nála, ülhet jó időt, a mig kiderül az ártatlansága.

— Hát aztán honnan ismer kend engem? — kérdelem én.

— Vásáros ember vagyok én is, hát nem esoda, ha ismerem, mikor kend is annyi vásáron megfordul!

— Az már igaz — hagytam helyben.

— No látja — folytatta azután — mi nem is ismerjük úgy ki magunkat pénz dolgában, mint az urak s így aztán nagyon jó ám, ha van az embernek olyan ismerőse, a ki a szép szóért is meghallgatja a szegény embert. Ilyen áldott jó emberünk nekünk a községben az ügyvédünk. Csak most telepedett meg nálunk, de mindenki csak jót mondhat róla. Elmehet ahhoz az utolsó koldus is ügyes-bajos dolgával; nem utasítja az el, hanem ellátja jó tanácsokkal. Ha meg nincs költsége, az se baj; azt mondja, majd meglizeti ha lesz.

— Fájn ember lehet.

— Meghiszem azt! Aztán meg nem is ül rá a krajczárra, hanem a szegény embernek is juttat. Ma is eladtam egy tinóját, az ára itt van a zsebemben. Ő csak 200 koronára tartotta, én meg eladtam 220-ért, biztosan megkapom a jó cenzálpénzt.

No János — szól közbe egy idegen ur — hát mi van a tinóval?

— Éppen most beszélünk róla — válaszol a szomszédom — ehua van az ára ügyvéd ur!

Biztosan ez lesz az a jó ur, gondoltam magamban s illedelmesen köszöntöm. Hát nemcsak hogy elfogadta, hanem még parolázott is velem.

— De 220 koronáért kelt ám el a tinó ügyvéd ur, nem adtam alibb, sajnálom, hogy többet nem kértem érte?

— Aztán ki vette meg — kérli az ur?

— Biz én azt nem tudom — felelt a János — valami idegen parasztember.

Ha fáj a feje ⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1,20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispessten. Orvosok által ajánlva. Három dobozról úgy, postai szállítással.

— Elég rosszul tette János, hogy tultartotta az árát és így megkárosította azt az embert, nem szabad más kárán a boldogulásunkat keresni! No adja csak ide azt a pénzt.

Az ügyvéd ur gyorsan átfutotta a bankókat a kezei között s aztán fejcsóválva mondja.

— Hányszor figyelmeztettem már kendet, hogy a pénzt jól nézze meg, látja ez a 10 koronás hamis. Már most mit csináljak vele? No nem baj, külön tesztem és beszolgáltatam az adóhivatalba. Fogja ezt a 20 koronát, a mivel drágábban adta el a tinót, ez a magáé és itt van még 20 korona, ez a cenzáldij.

De akurátos ember lehet, mondok magamba, aztán meg ugyancsak jól ismerheti a pénzt, hogy ilyen hamar megtalálta a Jancsi bankót! Hátha az enyémet is megézné?

Meg is tette, a mint szépen megkértem. Úgy forgatta azt a sok 20 koronást, a hogy én még soha sem láttam. Aztán csak visszaadta ám szép rendjén a bankókat.

— Szerencséről beszélhet gazduram, mind jó pénzt kapott. No Isten áldja! — Azzal, még mielőtt megköszönhettem volna a jóindulatát, elment. Elrösteltem magam, hogy olyan ügyefogyott voltam!

— Megolvasta-e azután még egyszer a pénzt?

— Már minek olvastam volna, a mikor megvolt.

— Nem gondolja Mihály gazda, hogy az az ur meglapta magát?

— Ugyan hova gondol az örmester ur, a mikor amúgy is télt volt a tárczája pénzzel! Olyan tisztességes uri ember csak nem tesz ilyet?

— Mondja csak, megismerné azt az urat, ha még egyszer meglátná?

— Talán meg! Jó magyaros képű, szál ember volt. Lehet vagy 30 éves. De lehet, hogy idősebb is, mert az urat nem ismeri úgy meg az ember.

— Én csak azt mondom, hogy nem tenném azért az urért tűzbe a kezemet, akár milyen jó kinézésű volt is; annyit azonban már most is mondhatok, hogy keresetet vehet a 40 koronájára, azt ugyan soha se fogja többé megkapni. Adok azonban egy jó tanácsot. A pénzt máskor ne adja ki a kezéből, ha azt akarja, hogy egészben hozza haza. Isten megáldja!

— Isten vele örmester ur!

Ez a párbeszéd folyt le egy vasárnap reggelén a lakatánya kapujában.

Az örmester elgondolkodva sétált fel és alá az udvarban. Bántotta nagyon a vásári tolvajoknak ez a mind gyakrabban megismétlődő surfangos arczátlansága, a melylyel a hiszékeny parasztnépet lépre csalják. Már több ízben volt alkalma ilyen és ehhez hasonló punaszokat hallani, a nélkül, hogy egyetlen-egy csalót is le tudott volna leplezni. Az együgyű, jóhiszemű nép nagyobbrészt el is hallgatta a megalatását, mert félt az ismerősök gunyolódásától és legtöbbször csak akkor vette észre a kárát, a mikor a tettesek már messzire ellillantak.

Ő maga is nem egyszer tartott vásárügyeletet, de még az ő éles szeme elől is nyom nélkül eltűntek ezek az iparlovagok. Olykor már-már azt hitte, hogy kézrekerült egyik-másik csaló, igazolásra is szólított nem egy előtte gyanussá vált idegent, de mindig eredmény nélkül, a mi módfelett bántotta.

Töprengésében feltette magában, hogy a legközelebbi vásárokhba újból ő maga megy el és az állítólagos ügyvéd nyomán indul el, mert meg volt győződve arról, hogy nem ügyvéddel, hanem szélhámossal van dolga.

Tervének keresztül vitelére legalkalmasabbnak látszott a járás székbelyén megtartandó Szent-Mihály-napi vásár, a melyre meghívta Mihály gazdát is, a kit felkért, hogy ha nincs eladni, vagy venni valója, maradjon mindig feltűnés nélkül a közelében, hátha megismeri az ügyvédet, vagy azt a fajszi embert, a ki vele a multkor szóba elegyedett. Mihály gazda kapva-kapott az alkalmon s nagyon megtisztelve érezte magát azáltal, hogy az örmester anyira bizott benne. Nem is maradt volna el tőle semmiért, hanem úgy követte, mint az árnyék.

Más haj azután nem is történt, mint csak az, hogy Mihály gazda — tudatában fontos meghíztatásának — oly rangosan lépkedett hol a járőr előtt, hol utána, hogy még a saját fiát sem akarta megismerni, a ki pedig váltig hitta az öregot egy kis falatozásra. Tisztában volt az örmester Mihály gazda hasznavehetetlenségével s így nem is igen figyelt rá, hanem annál inkább bizott saaszemeiben, hogy rátalál emberére s ha egyszer nyomon van, akkor már nem szabadul ki kezei alól a csaló.

A lóvásárteret vagy ötször leportyázta már, benézett a csárdákba, a hol ismerős falusiak itták az áldomást, ráköszöntve a pobarat, a melyet azonban udvariasan visszautasított. Egy-egy bizalmasabb emberét megkérdezte, nem-e történt valahol baj, de mindenünnen megnyugtató választ kapott, holott sokért nem adta volna, ha valaki becsapatásáról panaszt emel.

Már dél közeledett, tehát az az idő, a mikor a vásár java már elmúlt és az emberek átfázva és éhesen neki látnak a tarisznyának. Ilyenkor többé-kevésbé szűnet van, a mely után az egész vásár lanyha lesz, mert a legtöbb ember igyekszik az est heálta előtt haza érn. Ha tehát addig nem tud eredményhez jutni, azután már nagyon kevés kilátás van egy kedvező fordulatra.

A mint így töprengve végigmege a marhavásártéren, egyszer csak megszólítja valaki:

— Jó napot örmester ur!

Hátratekint s egy mosolygó, jóképű, félig urasan, félig parasztosan öltözött embert lát maga előtt.

— Adjon Isten!

— Nagyon megváltozhattam már — folytatja az még mindig mosolyogva — hogy az örmester ur már nem ismer rám? pedig nem egyszer portyáztunk együtt.

— Az ám ni! Maga az Kis? No ez derék dolog! Első pillanatra igazán nem ismertem volna meg. Hogy van? Mit csinál itt?

— Egy pár tinót vettem. Meg vagyunk hál Istennek. Felülvizsgálatom után hazamentem Fajsra, megnősültem és most van már két szép gyermekem és jó kis gazdaságom. Van mit aprítani a tejbe s a nyugdíjam megy a takarékba.

— Nagyon örülök hogy találkoztunk. Hát Fajszon lakik? Mondja csak, van ott ügyvéd?

— Dehogy van örmester ur, nincs ott bíróság, hát hogyan élne ott meg egy ügyvéd?

— No Isten vele! Ha mifelénk jön, el ne mulasztja hennünket felkeresni!

— Megteszem örmester ur, Isten vele.

A találkozás egy régi jó csendőrrel, pár pillanatra elvonta gondolatait az eredeti tárgyról, de csakhamar visszaesett előbbi komorságába.

Csak egyszer kaphatnám a kezeim közé a gazembert, mornogja fogai között.

A vásárosok kisebb-nagyobb csoportokban állották körül az alkudozó feleket; volt hangos ígérgetés sűrű parolázás közben s egyszer-máskor akkorát csattant a

A tripoliszi harcsterről. — 1. Olasz léggömb a háború terepét vizsgálja. — 2. Miso a szabad ég alatt az elesett olaszok lelki üdvéért. — 3. Egy vörös útközet után. — 4. A próféta miszlaja olasz kezén.

tenyér, mintha kisebb puskát sütöttek volna el. Amott pedig az egyik gazda már kezében tartja a pénzt s szinte sajnálkozva néz a riska tőben után, a melyet éppen most vezetnek el kötélén. A harmadik csoport egy szakér mellett áll, a melynek az ülésén egy fiatal subanez vallatja a kulcsot s olyat húz belőle, hogy egy nagy embernek is becsületére válnék.

A mint az egyik csoport mellett elhulad, hallja, hogy egyik ember a másiknak azt mondja: haj bizony vigyázni kell nagyon a mai világra, sok embert hármas pénzzel fizetnek ki manapság!

Mint a villanyszikra őrí a beszéd az őrmestert. Megáll egy pillanatra... s azután nyugodtan folytatja útját, a nélkül, hogy csak egy arcvonással is elárulta volna azt az izgatottságot, a mely e szavak hallatára elfogta. Mintegy 20 lépésről visszafordul s most már minden figyelmét arra a két emberre fordítja, a honnan az előbbi kijelentés hangzott.

Azok csendesen beszélgettek s a nagy zaj miatt nem lehetett szavukat hallani. Valahogy a közelükbe kellett férközni, a nélkül, hogy gyaníthassák a kelezést, a mely egyikőjüket ártalmatlanná fogja tenni. Az őrmester ugyan látszólag rájuk sem hederített, hanem hátat fordítva nekik, egy másik csoport emberrel cseszkedett szóba, de azért egész figyelme arra az egy pontra volt fordítva.

— Már kerestem az ispán urat — hallja a háta megett — ép' az előbb adtam el az ökreimet és annyi mindenféle pénzt kaptam, hogy a jó Isten igazodik el rajta!

— Ugyan nem lenne olyan jó, megnézni, nincs-e közte Janosi bankó, nehogy úgy járjak, mint a multkor, a mikor hamis pénzzel akartak kifizetni.

Az őrmesterben volt annyi önuralom, hogy nem árulta el magát, hanem — mint a ki semmit sem gyanít — nyugodtan haladt el mellettük, jól szemügyre vette azt a gazdatisztnek öltözött férfit, a kit az a paraszt ember felkért pénzének utánszámlálására. Jól megtermett, tagbaszakadt fiatal ember volt. Alig baladt azonban öt lépést, a véletlen útjába hozza egy ismerőst, a kit meglehetősen nagy hangon és látható örömmel üdvözl. Parolázás közben az őrmester kissé megfordul és legnagyobb öröme látja, hogy a gazdatiszt most már a másik ember pénzét is számlálja. Megvárta nyugodtan, a míg befejezi és visszaadja.

— Kertész — sugja oda az őrmester a másodcsendőrnök — ha én elindulok, akkor maga lefűleli azt a gubás embert, a kit eddig megfigyeltünk, meg kell bilineselni. Én majd elhánok azzal a másik gazemberrel. Aztán csak ügyesen és gyorsan.

Alig hogy kiadta az őrmester csendőrének az utasítást, a gazdatisztnek öltözött férfi a tömeg közé akart vegyülni. Csakhogy arra már nem volt ideje. Egy pillanat alatt előtte termett az őrmester és a szuronyt az illa alá tartotta. A gazember sem volt azonban az a legény, a ki egyhamar megadta volna magát. Villámgyorsan hátraugrott és a hátsó zsebébe nyúlt forgópisztolya után. Használtni azonban nem tudta, mert az őrmester szuronya már újból ott volt az álla alatt.

— Ha megmozdul leszúrom, kezét bagyja a zsebében és maradjon csendben!

Ez alatt Kertész csendőrnök már végzett a maga emberével. Kezei bilinesben, rajta a fűzőlánc, a melynek fogva odavezeti az őrmesterhez, a ki addig sakktan tartotta a főczinkost.

— Lefeküdj! — kiált rá a csendőrnök az ijedtségtől félholtan vált emberre, a ki ellenkezés nélkül szót fogad.

Azután kiveszi az őrmester járőrtáskájából a bilineset és ártalmatlanná teszi a főczinkost is, a ki ellenkezés nélkül megadja magát sorsának. Bilineselés közben a kezelőjéről kiesett három darab 20 koronás papírpénz, a melyet olvasás közben esent el ügyefogyott áldozatától.

Egész tömeg állotta körül a csendőrnököt s az őrmester csak a legnagyobb erélyvel volt képes a tömeget visszatartani attól, hogy a két megbilineseltet agyon ne üssék. A mikor már veszélytől nem kellett tartani, ott a helyszínén rögtön kikérdezte károsultat is.

— Mit és mennyiért adott el?

— Egy ökröt 370 koronáért.

— Megolvasta-e a pénzt?

— Igen! Megvolt.

— Olvassa meg még egyszer!

Kitűnt, hogy hiányzik az a 60 korona, a melyet a szélhámos kezelőjébe csusztatott akkor, a mikor a pénz között a hamis bankókat kereste. Ezt az embert is ugyanazzal a mesével ugratták be, mint Mihály gazdát, a kinek a nagy csodálkozástól majd leesett az álla, a mikor a megbilineselt gazdatisztben felismerte azt a nagyon dorék ügyvédet, a ki ő tőle ugyan ilyen módon tüntetett el 40 koronát.

A mikor pedig meglátta azt a bankókkal teli tárczát, a melyet a csendőrnök vettek őrizetbe, megszólalt;

— Az én 40 koronám is közte van?

A petróleumról.

(Végo)

A mint a fúró iszapos, sárga homokot hoz felszínre, a mérnökök megdobjan a szive: megkapta jutalmát. A fúró helyére most időnként a merítőt akasztják — azt a fenékszeleppel bíró csövet, a melyről fentebb már szólottunk. — és óvatosan hocsájtják le a lyukba, vigyázva, figyelve, hogy mikor hoz már nyersolajat. Attól kezdve, hogy ez bekövetkezik, már csak merítéssel folytatják a munkát, elhagyva a robbantást, a mely itt eltérően az amerikai viszonyoktól, több bajt okozna, mint előnyt, a mennyiben nagymennyiségű homokot hordana a fúrólyukba.

A jó fúrás mindig szerencse dolga. És épen ezért nagy az öröme a vállalkozónak, ha a véletlen jóvóltából fúrója váratlanul nyit meg egy-egy üreget, a melybe nagy mennyiségű gáz szorult. Az orosz földön kiszökellő olajforrás ritka, de gyönyörű látvány. Sugara 100—150 méternyire lövell és hatalmas erejével egy pillanat alatt szertebányja a fúró-tornyot és annak minden gépezetét. De a készülő kút mestere szívesen látja ezt a rombolást, a mely befejezi az ő fáradságos munkáját és egy másodperc alatt annyi olajat hoz felszínre, a mennyit ő egy egész napi moritással so kap. Ilyenfajta egyik orosz napbtaforrásról feljegyezték, hogy megoyitása után

A tripoliszi harczterről. — Olasz katonák az araboktól nyert fegyverszákmányokkal.

100.000 barrelt szolgáltatott 24 óra alatt, de ez a rengeteg mennyiségű olaj-kiszökellés csak néhány napig tartott, aztán lassan-lassan leszállott a normálisra.

A petróleum-kutak átlagos élettartama öt év. Volt rá eset azonban, hogy háromszor akkora idő alatt sem apadt el az olajforrás, dacára annak, hogy nap-nap után bőségesen mertek belőle Érdekes adatként közöljük, hogy a kutak fúrásai mélysége évről-évre nagyobb lesz és hogy 1899-ben, egyetlen év alatt 65 millió koronát költöttek kútfúrásra.

Az orosz szökőkutak bőséges sugara arra készítetik a kútfúrót, hogy különleges berendezéssel biztosítsa az olaj felfogását, mert különben megtörténhetnék, hogy szemeláttára pusztul el a vagyont érő petroleum. Ezért a felszökő napbát amúgy keverten, a hogy érkezik, hatalmas burába fogják és innen csöveken át tartányokba folytatják, a bol a homok leülepszik, a maradékolaj pedig a finomítóba jut. Az a rengeteg gyulékony anyag, mely ezt az egész olajtermő vidéket körülveszi, a mely mint kőolaj és annak egyik-másik része, a földben és a földön, a levegőben és mindenütt jelen van, valóságos tűzfészekké teszi e nagykiterjedésű helyet. Néha-néha, különösen meleg időben, félelmetes lángok csapnak a levegőtengerbe.

Olykor egy nyitott tartány gyullad ki és fenségesen rémes látvánnyal borzongatja és gyönyörködötteti a szemlélőt. Magas tömör tűzoszlop tör az égbe, melynek füstje sötét, vészhozó felhőként száll tova sebesen a mezők felett. Oltásra még gondolni sem lehet.

Másszor maga a szökőkút borul lángba és a tűzsugarat sűrű áthatlan füst veszi körül. Ekkor azonban van segítség. Törött fémtárgyakat, bomokot kerítnek és az égő nyílást körülbástyázzák vele, hogy a tűzsugár, mint valami kráter falai közül, úgy tör elő. Azután gázvezető-

csöveket szerelnek a kútnyílás irányába és olyan gázzal, a mely nem gyúl meg, nagy erővel fújtatják a lángot a magasba, a míg a magja el nem válik éltető elemétől, a petroleumtól. Mikor ez megtörtént, egy kedvező pillanatban a kút felé döntik a kráter falait és ezzel a láng levegő hiányában elfullad.

A petroleum a maga természetes alakjában igen komplikált vegyület, a melyet használhatóvá és értékesíthetővé úgy tesznek, hogy szétbontják összetevő részeire, a melyeknek hosszú sora a legkülönbözőbb célokat szolgálja.

A nyersolaj a tartányokból egy nagy kemenczébe jut, a mely alapján nem más, mint egy alulról fűtött, függőlegesen álló henger, a melynek a különböző finomítókban 40 és 150 ezer liter között váltakozik az ürtartalma. E kemenczéből a desztilláció termékei vízzel hűtött csővezetéseken át jutnak a vízszintesen fekvő hengeres reczi-pienekbe.

A melegítés alkalmával elsőbben a legillóbb gázok távoznak el, a melyeket azután napbátvá és petrolá sűrítnek. Ez megtörténvén, a kemenczét lebutítik, majd pedig újra az előbbinél magasabb hőfokra bevitik, hogy a világító olajokat vonják ki belőle, további még erősebb melegítés után pedig sorjában a vastagabb folyasú kenőolajakat, a vaselinszerű kenőcsöket és végül a kátrányt nyerik. Az orosz finomítóknak egy nagy kemencze helyett gyakran a kisebb kemenczék egész sorát használják, a melyekben különböző magasságú hőfokot tartanak úgy, hogy a nyersolaj, a mely a legalacsonyabb hőmérsékletün kezdve lassan-lassan végigfolyik az egész soron, mind-egyikben leadja az illető hőmérsékleten illó gázokat, a melyek aztán külön-külön sűríthetők. E módon sok időt és tüzelőanyagot takarítanak, a mennyiben a kemencze-bűtés, majd pedig a tűz újralesztése elmarad.

Az amerikai kőolajban sokkal több a világító rész, mint az oroszban; ez utóbbi viszont alkalmasabb a tüzelés céljaira, ha a könnyen illó és a tüzszerényben könnyen veszedelmessé válható részeket desztilláció útján eltávolították belőle. A lepárolás után visszamaradó, sűrű folyású orosz nyersolajat kezdetben nem igen értékesítették, mert a finomító művek főleg a világító-olajok előállítására fektettek súlyt. A svéd Nobel volt az első, a ki e maradékolajban meglátta a fekete gyémántnak versenytársát és gőzzel porlasztva szét a sűrű anyagot, bevezette a kazánok tüzszerébe. Azóta a nyersolajnak ez az eladdig értéktelen része nagy becsre tett szert, úgy hogy Oroszország déli részében teljesen kiszorította a szenet és ma már ott, szárazon meg vizen egyaránt csak nyersolaj-maradékkal allítják elő a kazánok gőzét. De nemcsak Oroszországban, hanem szerte a világon terjedni kezd a szénnek ez a könnyen raktározható, tisztán kezelhető versenytársa és számos módon nyomon meg bájón helyettesítik már vele a szenet.

Az amerikaiak felbuzdulva az orosz példán és megismerve a texasi olajnak az oroszhoz hasonlító tulajdonságait, szintén hozzáfogtak e residuum értékesítéséhez. Ma már ott tartanak, hogy a texasi olajat óriási tömegekben raktározzák a Tbemse kikötőiben és ez az olaj minden tekintetben egyenrangú versenytársa az oroszoknak, a melyet már sok helyütt ki is szorított a kereskedelemből.

A nyersolaj arra van hivatva, hogy pótolja azokat az évről-évre egyre pazarabbul pusztuló szénmennyiségeket, a melyekre a robamosan fejlődő világiparnak mulbatalanul szüksége van. Az emberi elme ezzel ismét igába bajtotta a természet parlagon beverő energiáit, hogy basznos munka árán az egész emberiség javára szolgáló értékeket termeljen.

A kőolajtermelés hihetetlen mennyiségei dacára egyre sűrűbben halljuk a panaszt: fogy a tüzelőanyag. Amerikában és Angliában külön bizottságok hosszú tárgyalásainak és vizagálódásainak a tárgya ez a kérdés és az a lázas igyekezet, a mellyel kazánjainkat és gépeinket gazdaságosabbá akarjuk tenni, nem utolsó következménye ennek a megismerésnek.

Magyarország különösen szegény tüzelőanyagban és a külföldről beozott drága szén megbénítja amúgy is zsenge iparunkat. Annál nagyobb az értéke nálunk ipari szempontból egy új tüzelőanyagnak, a mely Amerikában már régtől fogva basznos tényezője az ipari fellendülésnek és a mely a legutolsó években nálunk is nagy mennyiségben jelentkezett. Ez az új tüzelőanyag: a földgáz.

A földgáz nem új terméke az anyaföldnek. Már a messze, történelőtli idők öröktüzei, a melyeket a tűzímádók istenként tiszteltek, földgázforrásokból származtak. Európában csak elvétve fordul elő a földgáz, még pedig rendszerint sósvíz vagy artézi kutak vizének a kíséretében. Anglia, Dánia, Felső-Ausztria földgázforrásai azonban már a mult században ismertek voltak, hazánkban pedig erdélyi utazók már a XVII. században említik a báznai gázforrásokat. Komolyabban csak a XIX. század utolsó évtizedében került szőnyegre a földgázkérdés.

A gáz Magyarországon mindenütt vízzel kerül felszínre, Amerikában pedig a kőolaj nyomában fordul elő és ez utóbbi források általában sokkal jelentékenyebbek, mint az édes vízzel kitörő gázok.

Legelőször 1824-ben alkalmazták Amerikában a földgázt, a mikor Fredonia városának ünnepélyes kivilágításához ezt az eddigi ismeretlen tüzelő- illetve világítóanyagot basználták. A mikor a kőolaj kutatása sűrűbbé vált, több földgázkutakat nyitottak meg, a melyek aztán lassanként mind általánosabb basználatra tettek szert.

Az Egyesült-Államok 1901-ben 12.000 gázforrást értékesítették, a melyek sok százezer lóerőnek megfelelő munkamennyiséggel látták el még nagy távolságra is a vasműveket, gépgyárakat, üvegbutákat és bázartási célokra is bőségesen juttattak gázt a városokba. Ebben az évben összesen 45.000 kilométer hosszúságú vezetéken vitték szerte a földgázt és volt olyan csővezeték is, a mely a kúttól 400 kilométer távolra futott egyazon irányban. A gáztermelés 1901-ben 4866 millió köbmétert tett ki és ez a mennyiség 1907-ben 10.886 millióra emelkedett 235 $\frac{1}{2}$ millió korona bevételt eredményezve az 1901. évi 140 millióval szemben. Az a szénmennyiség, a melyet a termelt és felbasznált földgáz mennyisége ebben az utóbbi esztendőben pótol, 20 millió tonnára tehető, épen 2 $\frac{1}{2}$ -szer annyira, mint a mennyit 1907-ben Magyarország összes szénbányáiban fejtettek.

Ilyen körülmények közt könnyen értbető, hogy nálunk is nagy érdeklődéssel fordult az egész műszaki világ ama gázkút felé, a melyre kálisóért fürva, 1909. évi január 30-ikán bukantak Sármáson Kolozs megyében.* Ez a kút nem az első, a melyet magyar földön feltártak és különös figyelmet csak azért érdemel, mert óriási gázszolgáltatásával méltán sorozható az amerikai gázkutak mellé.

Az utolsó két évtizedben fúrások és geológiai vizsgálatok alapján igen nagy gázterületeket találtak Magyarországon. A nagy Alföldön Nádudvartól, illetve Hortobágytól Titelig, Aradtól Újvidékig, Baranya és Somogy megyékben, sőt Horvátországban is akadtak földgázra, úgy hogy bátran 50.000 négyszögkilométerre becsülhetjük azt a területet, a melyen ily gázt találhatunk.

Az Alföldön a gázt majd mindenütt artézi víz kíséri, a mely lágy, szikes vizet a turfa sok helyütt sárgára festi. E vízből azt következtetik a vegyészek, hogy ez a földgáz edesvízű korhadásnak az eredménye.

Ezek a kutak aránylag csekély mennyiségű gázt szolgáltatnak, úgy hogy óránként 7 m³-nél többet egyikből sem lehet nyerni. De azért, ha tekintetbe vesszük, hogy e gázkutak nagyobbára oly helyeken fordulnak elő, a melyek mindenféle szénterülettől távol esnek, akkor nagybecsűnek kell mondanunk ezt az aránylag kis mennyiségű tüzelőanyagot is.

A sármási gázforrás lényegesen eltér az alföldi gázkutaktól. A mikor a fúró, a melylyel nyugodtan dolgozva, kálisó után kutattak, 160 méter mélységbe jutott, egyszerre sietergés, zúgás támadt, a fúró kivágódott a lyukból és a 185 milliméter átmérőjű nyíláson messze elballasztó bugással hatalmas gázszugár tört elő. A kiáramlás sebessége közelítő mérések szerint 40 métert tett másodpercenként, a mi erős orkánnak megfelelő gyorsaság. E sebesség alapján meghatározható, hogy a kiáramló gázmennyisége másodpercenként 1 köbméter, 24 óra alatt tehát közel 100.000 köbméter. Mint hogy továbbá e gáz a mezejtett analízis szerint 99.6% metbant tartalmaz, 8600 bűegységnyi melegfejőképességgel bír,

* A következőket Pfeifer I. műegyetemi tanár adatai alapján közöljük.

BUTOR

képzésért v. részletfizetésre leg. jut. 10. ab. arou
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNEK
BUDAPEST, VI., TEREZ-KÖRUT 8. SZ.

13 Képes árjegyzék ingyen. Tel. Telefon 88-59.

BUTOR

és így 1 köbméter körülbelül $1\frac{1}{2}$ kg jó porosz kőszénnek felel meg, igen tetemes mennyiségű szénmennyiséget pótol a sármási természetes gáz.

Sajnos, ez a fűrólyuk a gáz megindulása óta bosszú időn át a szabadba bocsátotta az értékes földgázt, a melynek ereje ennek daczára nemhogy csökkent volna, hanem lényegesen megnövekedett, úgy hogy 10 hónapi állandó kipüffögés után napi 300.000 köbméterre tehető az a gázmennyiség, a mely hasznosítás nélkül elvész. Több mint negyven vasúti kocszi szénrakománynak megfelelő érték pusztul el így naponta, a melynek megfelelő-képességével 30.000 lóerős motorokat lehetne meghajtani.

Hozzávetőleges geológiai becalás szerint az évi gázkiomlás a föld mébében rejlő gázmenyiségnek alig egy százalékát teszi, úgy hogy van remény rá, hogy e forrás nem rövid néhány esztendőre, hanem huzamosabb időn át szolgál majd becses tüzelőanyaggal. A kincstár épen ezért meg is szerezte e forrást, elbátározván, hogy ott olcsó energiát bocsát rendelkezésére és így megfelelő ipartelepek létesítését lehetővé fogja tenni. Ez irányban ma még folynak a tárgyalások és remélhető, hogy a kút, a melynek gázugarát 10 hónapi haszontalan kipüffögés után hiába igyekeztek lezárni, nemsokára a Mezőség viruló iparának szolgál majd erőforrásul.

Amerikában, a hol sokkal korábban akadtak gázforrásokra és a hol a természeti erők pénzre való átváltásának rövidebb az útja, miként már említettük, roppantul kiterjedt a földgáz használata. A különböző kutakból származó gázt egy főcsőbe irányítják és ezen elvezetik messze fekvő ipari központokba, a hol a fővezetékkel szerteágazó csőrendszer elviszi a gázt az egyes fogyasztóhelyekre. Chikagót Indiana kútai látják el naponta sok ezer köbméter gázzal, Pittsburgba pedig Oñóból kerül ez a tüzelőanyag, a mely az utóbbi helyen az ipartelepéről már majdnem kiszorította a szénét. Pedig Pittsburg közelében Amerika legnagyobb szénhányái terülnek el! Idővel talán, a mikor a gázkutak már kimerültek, ismét uralma alá hajtja a szén e város iparát, ha ugyan a Niagara vizéből származó villamos áram, avagy újabb természeti erők fölöslegessé nem teszik a mai kornak ezt a még mindig legfontosabb segítőjét.

KÉPEINKHEZ.

A tripoliszi harcztérről.

Az olasz-török háborúról már ismételtelen megemlékezünk, sőt egyes bemutatott képekkel részben magát a vidéket, a hol a háboru foly, részben a háboru részleteit megismertetni is igyekeztünk olvasóinkkal annyiban, a mennyiben azt lapunk tere megengedi és a képekhez is hozzájutottunk. A jelen számunkban ismét a tripoliszi harcztérről mutatunk be egyes képeket, a melyek természetesen ismét csak az olaszok nyert csatáinak egyes mozzanatait illusztrálják.

Mind ezekből könnyen azt hihetnék olvasóink, hogy vagy nincs tudomásunk a most említett háboru nagyon is változatos esélyeiről, vagy pedig téves információk alapján, esetleg rokonszónvból éppen csak az olaszok dicső előnyomulásának és megnyert ütközeteinek híreit illusztráló képeket igyekeztünk következetesen közölni.

Pedig a dolog nem így áll. Közölnénk mi, már csak a hírlapok ellentétes híreinek illusztrálására is, olyan képeket, a melyek az egyesült török-arab sereg nyert csatáiról tartalmazzanak részleteket, de ilyen képek még nincsenek,

Tripoliszi harcztérről. — Török katonák fogságban (a kertében)

csenek, mert valószínű, sőt bizonyos is, hogy a török seregnél még fényképészek vagy fényképészettel foglalkozó haditudósítók nincsenek. Az igazhíti muzulman nem igen szeret. sőt vallási dogmáinál fogva nem is szabad neki a fényképező masina elé állani, máskülönben pedig a nemzetközi nyilvánosságtól, mostani helyzetüknél fogva nagyon is elszigeteltek lévén, nem igen juthatnak hozzájuk s talán nem is igen mernek hozzájuk jutni a nagy világlapok egyébként vállalkozó szellemű haditudósítói, riporterei sem, mert vagy nem remélnék barátságos fogadtatást az elnyomott és kevésbé civilizált arabok és más bennszülöttek részéről, vagy pedig az olaszoknál talál ellenzésre ilyenmű vállalkozásuk megvalósítani akarása. Így aztán nincsenek képeink a török sereg kitartó és egyes esetekben eredményes csatározásáról.

Még eildig, legalább a hírlapok tudósításai szerint, egyetlen világlap — a párisi Temps — haditudósítójának volt bátorsága a törökök taborát felkeresni s ez azt írja, hogy eleinte nagy idegenkedéssel fogadta a legénység s csak mikor megtudták illetve megértették velök, hogy nem kémlelési szándékkal, hanem csupán lapjának megbízásából és irántuk való érdeklődésből jött hozzájuk, akkor részeseült barátságosabb, szívélyesebb vendégszeretben. És ezen nincs is mit csodálkozni. Ez az elnyomott, a saját birodalma, vallása és szabadsága megóvása érdekében folytatott küzdelmeiben teljesen magára hagyott nép nem bízik senkiben, mindenki ellenességét lát, csak természetes tehát, hogy ba mindennel szemben a mi idegenből jön, rideg, barátságatlan és visszabuzdó.

Azt pedig, hogy a harcban nagyon is számottevő ellenfelek s hogy az olaszokkal szemben való küzdelmeik során már többször fényes eredményeket értek el, az ezeket illusztráló képek nélkül is mindennél fényesebben igazolja az a körülmény, hogy az olaszok innár a har-

madik hadtestet is mozgósították, a Dardanellákat is blokirolni akarták s a már két hónapi hadviselés után s a sok pénz- és véráldozat mellett — mint a Temps tudósítója írja — még most is ott vannak, a hol voltak a Tripoliszba való partraszállásuk másnapján.

HIREK.

Adomány. Vlaszaty Béla főhadnagy, a létesítendő csendőrségi internátus javára gratulálás megváltása czírnén négy koronát adományozott. Az internátus vagyona ezzel 25,306 K 71 fillérré emelkedett.

Pénzügyőrség bevonása a katonai tiszteletadásba. A folyó évi 42. számú honvédségi Rendeleti Közlönyben (szab. rend.) megjelent 12,062/eln. számú honvédelmi miniszteri körrendelet szerint: Ő császári és apostoli királyi Felségének folyó évi október hó 31-én Wienben kelt legfelsőbb elhatározása alapján a fegyveres erő és csendőrség tagjai, valamint a katonai határőrizetben (tengerpartvédelemben) közreműködő pénzügyőrségi alkalmazottak egymásnak kölcsönösen tisztelegni tartoznak. Az idevonatkozó határozványok szerint a kölcsönös tisztelegési kötelezettség kiterjed egyfelől a fegyveres erő és a csendőrség összes havidíjasaira és legénységére, másfelől a katonai határőrizeti szolgálatban, illetőleg a tengerpartvédelemben közreműködő pénzügyőrségi tisztviselőkre és legénységre. A szóban forgó pénzügyőrségi tisztviselők és legénység az alább felsorolt külön ismertetőjelekkel vannak ellátva. A tiszteletadást előbb mindig az alsóbb rendfokozatu egyén, egyenlő rendfokozatuak között pedig mindig a pénzügyőrség egyéni tartoznak előbb teljesíteni. Kisebbség állomásokon, rendfokozatra való tekintet nélkül, mindig a pénzügyőrségi tisztviselő tartozik a katonai, illetőleg honvéd állomásparancsnoknak előbb tisztelegni. A katonai tiszteletadás szempontjából egyenranguaknak tekintendők: a pénzügyőri felügyelő (rendfokozati jelvénye: egy arany csillag az ezüst paszománnyal borított galléron) a VIII. rangosztályú tiszt és tisztviselővel, (örmagy stb.); — a pénzügyőri főbiztos (rendfokozati jelvénye: három ezüstcsillag a galléron) a IX. rangosztályú tiszt és tisztviselővel (százados stb.); — a pénzügyőri biztos (rendfokozati jelvénye: két ezüstcsillag a galléron) a X. rangosztályú tiszt és tisztviselővel (főhadnagy stb.); — a pénzügyőri biztoshelyettes (rendfokozati jelvénye: 1-7 cm. széles ezüst jelvénytűs sál) a hadapród és vele egyenranguakkal; — a pénzügyőri szemlész (rendfokozati jelvénye: 1-3 cm. ezüst jelvénytűs sál és három fehér selyemcsillag) az őrmester és vele egyenranguakkal; — a pénzügyőri fővigyázó (rendfokozati jelvénye: három fehér selyemcsillag) az őrsvezető és vele egyenranguakkal; — a pénzügyőri vigyázó (rendfokozati jelvénye: két fehér selyemcsillag) a csendőr és vele egyenranguakkal; — a próbaszolgálatban álló vigyázó (rendfokozati jelvénye nincs) a rendfokozat nélküli próbacsendőr és vele egyenranguakkal. A szárazföldi katonai határőrizetben közreműködő m. kir. pénzügyőrségi egyének külön ismertetőjelei a következők: 1. a tisztviselők és legénység a magyar honvédség számára rendszeresített csikó-paszománnyal viselik; 2. a tisztviselők és legénység az attila és zubony gallérján a rendfokozati jelvények mellett, valamint a köpeny és körköpeny hajtókáján egy csillag, illetve a jelvénytűs sál színének megfelelő magyar szent koronát viselnek, mely az attilán és zubonyon általában két cm. széles és 2-5 cm. magas, a köpenyen

és körköpenyen pedig egy cm. széles és 1-5 cm. magas. E korona a legénységnél alpakából van, a tisztviselőknél pedig ezüsből, illetve aranyból himezve; 3. a tisztviselők a magyar honvéd tisztviselői kardbajtót és tiszti kardkötőt, a legénység pedig a megfelelő rendfokozat számára a magyar honvédségnél rendszeresített kardbajtót és kardkötőt viselik. A tisztelegési kötelezettség a katonai határőrizetben közre nem működő és csillag helyett csillagrózsát viselő pénzügyőrségre, sem azokkal szemben reánk nem terjed ki.

Betörők kézrekerítése. Folyó évi október hó 26-ára menő éjjelen a krassó-szörénymegyei Obábamutnik község jegyzői irodájába az ablakon keresztül ismeretlen tettesek betörték s a községi Wertheim-szekerényt 1567 K 70 fillér készpénzzel, egy drb. 2088 K., egy drb. 200 K és egy drb. 80 koronáról szóló takarékkönyvet könyvecskével, egy drb. 1000 K., egy drb. 700 K és egy drb. 500 korona értékű 4%-os koronajáradék kötvénnyel s még több okmányokkal, összesen 6402 korona 28 fillér értékben ellopták. A pénzszerkeényt kocsin a községtől három km. távolságra egy erdőbe szállították s ott feltörve teljesen kifosztották. A tetteseket Diósi Vazul járás-örmester, boksánbányai járásparancsnoknak, Marosi Ferenc örmeester, Szakács Károly cz. örmeester, Ilea Simon örmeester, Rácz László csendőr cz. örmeester, valamint az összpontosított nyolcz főnyi legénység közreműködésével, 12 napi fárasztó nyomozás során sikerült Plesiv János, Vernika Pável, Szuja Demeter és Albu Miklós obábamutniki lakosok személyében kideríteni, kiknél részben a lakásukon elrejtve, részben pedig a földbeásva, az ellopott pénz — 14 korona hiányával — megtaláltatott. A takarékkönyveket és egyéb értékpapirokat a tettesek a kasszanyitás után az erdőben elégették. Tettesek az előtűlt bűnjelekkel együtt a lugosi kir. ügyészségnek átadattak s így remélhető, hogy a kasszalopások által régebbi idő óta megzavart nyugalom a megyében ismét helyreállott.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az agyvelő működése. A tudósok már régóta tanulmányozzák azt a kérdést: mily okozati összefüggés van az agyvelő működése és az agyállomány hőállapotának változásai közt. Erre vonatkozóan Angelo Mosso, torinói jeles filozófus már régebben számos kísérletet végzett kutyákon, de kiváltképen sikerült megfigyeléseket teherelt egy Delfina Porodi nevű asszonyon, a kinek kemény agyhurokján sérülés következtében lyuk támadt. Cavazzani egy másik kísérleti személynél munka közben 0-02 hőemelkedést észlelt. Legujabban Hans Berger, a jéni egyetem elmegyógyásza tett eredményes megfigyeléseket e téren. Eleinte ő is kutyákon és egy majmon végezte kísérleteit, tökéletesített műszerekkel, utóbb azonban módjában volt két kísérleti személyen tenni megfigyelést. Berger professzor az olyan emberek koponyáján, a kiknél agydaganatot gyanított, szűk lyukat fűrt a azon át vékony hőmérőt vezetett be az agyvelőig. A beteget azután fölébresztette és ettől kezdve a hőmérő higanyának minden mozdulatát megfigyelte. Megfigyelésnek változása független az egész szervezet hőállapotától, de sajátos összhangzásban van a kisagyban észlelt hőváltozásokkal. A kloroform-narkózis előtti végzett kísérletek alatt Berger az agy hőmérsékletének emelkedését észlelte, a mely azonban álm közben megszűnt, sőt a hőmérő higánya az eredeti állásnál alább szállott, de legott emelkedni kezdett, mibelyt a beteget

fölbresztette. Berger azt is megállapította, hogy az agy hőfoka ideg inger behatása alatt is emelkedik; például a pisztolydurranás okozta ideg inger hőemelkedést idézett elő. Ugyanez a jelenség következett be, a mikor a kísérleti ember valamely bonyolultabb számtani feladvány megfejtésén fáradozott. Legérdekesebb mégis annak megállapítása, hogy az agyműködéssel járó energia-vesztés jóval kisebb az izommunka által elhasznált energia-készletnél. Például: egy hetven kilogram súlyú ember a lépcsőn fölfelé haladtában minden méternyi emelkedés közben izomműködése révén akkora energia-készletet használ el, a mekkora két órai szellemi munka, nevezetesen számtani művelet elvégzésére elégséges lenne. Erre az eredményre az agyállomány és egyéb szervek hőállapotában észlelt változások egybevetése révén jutott Berger; következtetését tehát azért sem lehet teljesen megbízhatónak tekinteni, mert hipotetikus alapon mozog, lévén a rendelkezésére álló adat fölülte hézagos és fogyatékos. Mindazáltal becseseek a megfigyelései, mert megmutatják az utat az agyműködés élettanának teljes megismeréséhez.

Itélet egy ktyapörben. Az eset, a melyet egy párisi újság nyoman közlünk, érdekes is, mulatságos is, tanulságos is. A színbelye Berne francia városa volt. A város egyetlen kávéházában egy helybeli nagyság mulatott a közben, ugyancsak multság címén, kegyetlenül kizozta a kutyáját. A szegény állat vinnyogott, nyöszörgött, szűkölt, a gazdája meg mulatott rajta, mignem egyszer csak nekiugrott egy másik kutya, egy hatalmas újfundlandi eb es alaposan beléharapott a kisvárosi nagyúr kezébe. A boszúálló kutya tanuja volt mindannak a kizásnak, a mivel szegény fajrokonát elgyötörték és bár pórásra volt kötözve a szájkosár is volt rajta, az Isten tudja hogyan, de sikerült elszakítania a pórászt és ledörzeölnie orráról a szájkosát szíját. A mikor aztán szabad lett, rárohant a kutyakinzóra. Az eset eddig se mindennapi, de a java érdekessége csak ezután következett. A megharapott úr panasza ment a bírósághoz az újfundlandi kutya gazdája ellen: gyógyítási költség és kártérítés megítélését kérte. De a törvényszék elutasította panaszával; hogy miért, azt így magyarázta meg végzésében: A támadó eb dicséretes érzésnek engedelmessékedett, a mikor védelmére kelt egy fajtájabeli lénynek, a mely nála gyöngébb volt. Másrészt senkinek, a ki méltó akar lenni az ember névre, nem szabad magát durva cselekedetre ragadtatni, különösen nem egy nála alsóbbrendű teremttel szemben.

Szerkesztői üzenetek.

6000. Ha nincs megszakitás, úgy nyugdíjra van igénye.

0000. A befizetendő napi betét tekintetében a „Pótlék” XV. fejezet 3. pont, 3. bekezdése a mérvadó.

1894. 1. Bármely budapesti fegyverkereskedésben vagy egyenruházati és felszerelési üzletben. Ára attól függ, hogy milyen állapotban van. 10—40 koronáig. 2. Megszakitásról lévén szó, az előbbi szolgálati idő nem számít. 3. Sorsjegye nem lett kihúzva.

B. S. Homokos. 1. Nézetünk szerint az átalányból. 2. Támashódva az általános szolgálati határozványokban előirtakra véleményünk szerint igen.

A. Nagybecse. Igen, ha átengedik, illetőleg átveszik.

Mátészalkai lovas őrs. Az őrsirodai átalány terhére szerzendő be.

V. csendőr. Nyert értesülés szerint az iskolai mulasztás miatt pénzbüntetéssel sújtott szülő vagy gyámmal szemben, ha a pénzbüntetés rajtok be nem hajtható, a bírság elzárásra át nem változtatható, mert a hatóságoknak épen az a kötelessége, hogy az iskolába nem küldés okait elhárítsa.

J. F. Komárom. A „Pótlék” XIV. fejezet 5. pont utolsó bekezdése értelmében a különbözetet kiterő napokra a napi betétet meg kell fizetni.

200. Helyes feleletet, — mivel levélének szövege nem világos, — csak akkor adhatunk, ha az egész fogalmatványt látjuk; de így is annyit mondhatunk, hogy „kapanyól került a kezébe”, látunk a helyesnek.

8228. Szolgálati ügy.

T. J. csendőr. Ily rendfokozatot nem ismerjük.

1877. Hadtörvényszékileg kiszabott büntetés nem tarolható, hanem csak a fegyelmelek taroltnak meghatározott idő múlva. Elővülésről jelen esetben nem lehet szó.

N. L. ny. őrmester. 1. Csak Felségfolyamodványnyal. 2. Olvassa el a „Csendőrségi Lapok” 1910. évi 20., 21. és 23. számában Heim György hadnagy-zámvivőnek a megszakitott szolgálati idő beszámítása” című cikkét, ott mintát is talál. 3. Legénységi egyén nem.

Tüdőbeteg. A folyó évi 102821—5. számú honvédelmi minisiteri korrendelet szerint a magyar zent korona országai vöröskereszt egyesületének a budapesti Erzsébet-szanatoriumában fennálló ágyalapítványa az 1912. évben a m. kir. honvédség, illetőleg csendőrség egy legénységi állományú egyénének fogadományoztatni. — Szerezzen be katonai vagy honvédelmi bizonyítványt és ennek alapján kérje midőbbi szolgálati uton a felvételét, hogy megkapja-e a helyet — előre megmondani nem tudjuk.

MOSKOVITS

anatomiai czipő- és csizmagyár részv.-társ.

M. kir. csendőrség, boszniai csendőrség, cs. és kir. közöshadsereg szerződ. szállító!

Budapest, Rákóczi-út 6. sz.

Nagyvárad

Ajánlja elsőrendű chevro- és boxbörből készített különlegességeinek szerződés árban, részletfizetési kedvezmény melletti szállítását. " " "

Kivánatra árjegyzéket bérmentve küldünk

HIVATALOS RÉSZ.

Örsök felállítása.

A m. kir. IV. számú csendőrkerület kassai szárnya területén Gesztetén, 1911 november 15-én; és a m. kir. VI. számú csendőrkerület kaposvári szárnya területén Toponáron, 1911 november 18-án egy-egy 5—5 főből álló gyalogörs állítottatott fel.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Áthelyezettek:

1911 december 1-ével:

Ambrózy Gyula II. sz. csendőrkerületbeli százados, lugosi szárnyparancsnok, hasonló minőségben a IV. sz. csendőrkerülethez Ungvárra;

Soltész Sándor VI. sz. csendőrkerületbeli főhadnagy, szekszárdi szakaszparancsnok, ideiglenes szárnyparancsnoki minőségben a II. sz. csendőrkerülethez Lugosra;

Herold Gyula IV. sz. csendőrkerületbeli főhadnagy, löcsei szakaszparancsnok, hasonló minőségben a VI. sz. csendőrkerülethez Szekszárdra;

Szánthó István III. sz. csendőrkerületbeli főhadnagy, gyöngyösi szakaszparancsnok, hasonló minőségben a IV. sz. csendőrkerülethez Lőcsére;

Kunos Béla VI. sz. csendőrkerületbeli főhadnagy, tamási szakaszparancsnok, hasonló minőségben a III. sz. csendőrkerülethez Gyöngyösre;

Hubay Győző IV. sz. csendőrkerületbeli hadnagy, bártfai szakaszparancsnok, hasonló minőségben ugyanazon csendőrkerületben Beregszászra;

Stagl Miklós IV. sz. csendőrkerületbeli hadnagy, beregszászi szakaszparancsnok, hasonló minőségben ugyanazon csendőrkerületben Bártfára;

Takács Dezső, V. sz. csendőrkerületbeli hadnagy, lipótszentmiklósi szakaszparancsnok, hasonló minőségben ugyanazon csendőrkerületben Losonezra;

Knauz Gyula IV. sz. csendőrkerületbeli zászlós, ideiglenes szakaszparancsnoki minőségben az V. sz. csendőrkerülethez Lipótszentmiklósr.

Megbízott.

1911 december 1-ével:

Zöld Aladár VI. sz. csendőrkerületbeli zászlós, az ugyanazon csendőrkerületbeli tamási szakaszparancsnokság ideiglenes vezetésével.

Nyugállományba helyeztetett:

1911 december 1-ével:

Szigeti György, m. kir. VI. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, mindennemű népfelkelési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Csurgó.

Kinevezettek:

1911 december 1-ével:

csendőrkjárásörmesterekké:

Horváth Ferencz I. örmester, (1. rangszám) a III., Stadler József örmester, (2. rangszám), Ferencz András örmester, (3. rangszám) az I., Rössler Ede örmester, (4. rangszám) a VIII., Kertész Ignác örmester, (5. rangszám) az I., Báthori János örmester, (6. rangszám) a II., Harsányi Mátvás örmester, (7. rangszám) a VIII. sz. csendőrkerület állományában.

Előléptettek

1911 november 1-ével:

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában: Szentmiklósi János, Ilyés György és Csik János I. cz. örsvezetők, örsvezető cz. örmesterekké.

HASZNÁLT IRÓGÉPEK

bármely rendszerben. — Állandóan nagyválaszték.

Glück M. Ödön.

Budapest.

írógép-kellékek szaküzlete.
Javító-műhely.

IV., Liszt Ferencz-tér 18.
Telefon: 153 41. sz.

ÓRÁK, ÉKSZEREK

ezüstneműek, china-ezüst dísz tárgyak

kizárólag legfinomabb minőségben gyártva és bevezetve.

Legújabb angol rendszerű

részletfizetési
módszerek mellett is.

REICH MÓRÉS FIA
ékszerkészítők és órácsok
SZEDED 19.

Képes úrjegyző királyi end. Lőrmentve.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =

VI., Liszt Ferencz-tér 9.

könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir.
— csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára. —

... Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek dus választékban. ...

Órjáratilapok beszerzése 1912. évi január hó 10-ig.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Jegyzőkönyv felvétele bűnügyekben a csendőrség által.

Irta: peremartoni Virágh László csendőrszázados.

A «Büntetőjog tára» című folyóirat folyó évi 7. számában dr. Töreky Géza kir. törvényszéki bíró tudományos alapon az érdekelt törvények és rendeletek vonatkozó szakaszaira vagy részeire hivatkozva fejtegeti «A rendőri közegek nyomozási hatásköré»-t.

A fejtegetés lényege az, hogy az idézett §§-ok szerint a törvények célja nem lehetett az, hogy a rendőri közeget — egyes igen kivételes eseteket leszámítva — a rendőrhatalóságnál kevesebb jogkörrel rubázza fel a nyomozás terén s ezáltal mintegy megbénítsa a büntető ügyek előkészítő munkáját s előidézzé, hogy egyes fontos ügyekben a késedelem által keletkezett, vagy épen okozott bibákat többé helyrehozni se lehessen.

A cikk írója különös tekintettel van a csendőrlégénységre mint rendőrközegekre és ismerve a hosszú gyakorlat révén eme rendőrközegek képességeit és önálló munkálkodásának szép eredményeit, a mellett a felfogás mellett tör landzsát, hogy a csendőrlégénység mint rendőri közeg a nyomozás terén minél szélesebb — a rendőrhatalóság részére előirt — jogkört nyerjen.

Ebből a meggyőződésből fakad azután az a következtetés is, hogy a jelenlegi csendőrségi szolgálati utasítás «a rendőri közeg» fogalom hibás értelmezése következtében, sokkal szűkebb köntösbe szoritotta a csendőrt, mint nyomozó szervet, hogysem a törvény céljainak a haladott kor és céltudatos nyomozás következményeinek megfelelhessen. Sőt tovább megy s egyenesen a jegyzőkönyv felvételét is megengedettnek tartja a B. P. szempontjából és bíbiztatja a rendőrségi nyomozási utasítás 180 §-ának a rendőrség rendőri közegeire, valamint a csendőrségi szolgálati utasításnak a csendőrlégénységre vonatkozó azon rendelkezését, hogy büntető ügyekben a jegyzőkönyv felvétele megtiltatik s megokolja ezt a B. P.-nek azzal az egyenes követelményével, hogy «a nyomozási cselekmény felvételét lehetőleg mindig a fogantatásig a fogantatásig kell olyan alakban megörögzíteni, hogy az teljes lételességre tarthasson számat, vagyis bizonyításra alkalmas legyen».

A fennebb idézett cikknek írója — tudja lévén az

új csendőrségi utasítás tervezetét szerkesztő bizottságnak — meggyőző érveivel nemcsak a sajtó útján igyekezett a maga tudományos felfogásának érvényesítésére, hanem az idézett utasítás tervezetébe is igyekezett belevinni mindazt, ami a csendőrség hatáskörét a céltudatos és gyors nyomozás, tehát a gyors igazságszolgáltatás érdekében kibővíti s megszünteti mindazokat a hiányokat, melyek a több mint 10 éves gyakorlat révén tapasztalat szerint abból származik, hogy a csendőrség keze a nélkül van megkötve, hogy azt a B. P. egyenesen előírná, vagy szelleménél fogva megkivánná.

Mielőtt a jegyzőkönyv felvételének szükséges voltára, illetve annak nyomós indokaira áttérnék, czélszerűnek mutatkozik röviden vázolni szakemberek abbéli véleményét, hogy tapasztalatuk szerint a B. P. hogyan vált be a lefolyt 10 évi gyakorlat alatt s hogy a gyakorlat a törvény céljától eltérőleg, milyen ferde kinövéseket teremtett.

A B. P. szerint nyomozó rendőri hatóságok a városokban, ideszámítva a székesfővárost is: a rendőrségi főkapitányság, kerületi kapitányság, a városi rendőrség, illetve ezen hatóságok főnökei, vezetői, továbbá e hatóságoknak a bűnügyi nyomozásokban önálló intézkedésre jogosított tagjai. Városokban érvényesülhet is minden ügy a büntető nyomozás tekintetében, mint azt a B. P. rendel, mert a rendőrség főnöke közvetlenül érintkezik rendőrközegeivel, azoknak szóbeli utasításokat adhat s ha kell, a közegeknek tiltott nyomozó cselekményeket maga foganatosíthatja késedelem nélkül.

A vármegyék járásában a fősolgabírószág, községekben a községi elöljáróság lévén a rendőri hatóság — minthogy alig van község, mely állandóan alkalmazott és kellőleg képzett csendőrlégénységgel rendelkezne — itt kizárólag a csendőrség járásornesterei, altisztjei és csendőrei azok a rendőrközegek, a kik a B. P. rendelkezéseinek fogva a nyomozási cselekményeket teljesíteni hivatnak.

E téren történt azután az eltolódás és az a hiba, mely a törvénynek nem követelménye, hanem részben kívánatlanságánál, részben a csendőrség szervezete és jelenleg érvényes szabályainál fogva állott elő.

Novetesen a járási fősolgabírószág — más ügyekkel is túlulmozva lévén s mert a székhelyén kívül lakó

Első magyar vill. erőre berend. hangszer-gyár

honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerszerkesztője, az Ocskai és a szabadalmiszóti Rákóczi teregető feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fúvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Arjegyék minden hangszerről külön küldeték. Magyarország legnagyobb vonós és fúvó hangszerek gyára. 6

STOWASSER JÁNOS

osás-ári és királyi udvari szállító, a m. kir. közös hadsereg, a m. kir.

Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

Magyarország legnagyobb vonós és fúvó hangszerek gyára. 6

egyénekkel való érintkezése szerfelett nehezkes — (a beidőzés sok bajjal jár, a kiszállásnak is van sok hátránya és akadályai) mint rendőri hatóság, szakemberek véleménye szerint schogy sem vált be, mert a főszolgabíró, ha bűnügy került elébe akár közvetlen tudomás útján, akár az ügyész utasítása folytán nyomozás végett, a nyomozás foganatosítását, mert abban, hogy maga foganatosítsa, akadályozva volt, elrendelte a neki alárendelt és a sertett vagy terhelt illetékessége szerint való községi előjárásnak s ő maga csak a közvetítő szerepét töltötte be, a mi az eljárást meg is nehezítette és szerfelett lassította is. Ezt tapasztalván a kir. ügyész, később már nem hozzá, hanem az illetékes községi előjárásához küldte utasításait, úgy, hogy ma alig van eset rá, hogy az ügyész a járás főszolgabíráját venné igénybe a nyomozás lebonyolítása végett s ha ez mégis megtörténik, igen különös okai lehetnek.

Nem vált be az sem, hogy a főszolgabíró az illetékes csendőrsőt hívja fel a nyomozás teljesítésére, mert a csendőrség ugyan derekasan megfelel köteletségének s a mit csak emberileg megtehet, meg is teszi: a terheltet kinyomozva előállítja, bizonyítékokat szerez s eljárása eredményéről egy jelentéssel (esetleg tényvázlattal) számol be, mely csupan tájékoztatásul szolgálhat, de ez nem képez oly megállapítást, a mely a további birói eljárás törvényes alapját képezhetné.

Ezért azután a legtöbb ügy, mely a csendőrség kikerülésével jut a kir. ügyész tudomására, ugyancsak a csendőrség beavatkozása nélkül kerül nyomozás alá a községi előjárás által, mert az ügyész egyenesen annak küld a nyomozás megejtésére utasítást s onnan kap a nyomozásról jegyzőkönyvek formájában megállapításokat, melyekkel van mit kezdenie.

A csendőrség mellőzésével így lebonyolított ügy — illetékes szakember nyilatkozata szerint — évente körülbelül 60000-re rug.

Nem kell bővebben magyarázni, hogy az ilyen nagyszámu bűnügynek és az ezekben érdekelt terhelteknek vagy gyanúsítottaknak a csendőrség működési köre alól való elvonása, mennyire árt az ország közbiztonságának, mennyi visszaeső bűnöst teremt s mennyire nehezíti azok felügyeletét és a csendőrség amugy is terhes munkáját. Minthogy azonban a csendőrség mostani utasításai szerint jegyzőkönyvet nem vehet fel — a kir. ügyész kénytelen-kelletlen — fordul a községi előjárásához mint rendőri hatósághoz utasításával a nyomozó cselekmények teljesítése végett, sőt a csendőrség tájékoztató jelentéseit is a megállapítások foganatosítása végett a községi rendőri hatóságnak adja ki, minnek következtében a csendőrség feltétlenül háttérbe szorul s nem egyszer egészen ártatlanul abba a helyzetbe jut, hogy jelentései alaposágában a kir. ügyésznek, bíróságnak kételkednie kell, mert a községi rendőrség által felvett jegyzőkönyvek adatai különböző, a csendőrségen

küül eső okokból a csendőrség jelentésének adataival ellenkeznek, a község pedig napról-napra jobban megterhelhetik a nyomozás munkájával, a mire szakképzettséggel a legtöbb esetben nem is rendelkezik s kedve szerint nem is vállalkozna s csak azért teljesíti, mert a törvény erejénél fogva arra kötelezve van és el nem kerülheti.

Ez a kötelesség a községeknek tetemes anyagi áldozatába is kerül, mert a munkatöbblet, mely a nyomozások reáharításával előállott, újabb és újabb munkaerő beállítását követeli s ma már ott tartunk, hogy majdnem minden előforduló bűnügyben a községnél veszik fel a jegyzőkönyveket.

Itt csucsosodik ki azután a mai gyakorlat hátránya annál is inkább, mert van ám igen sok község, a hol a tulterhelt jegyző vagy körjegyző, vagy jegyzősegéd nem érkezik a nyomozást azonnal teljesíteni, vagy nem is ért hozzá, nem is igen akar hozzá érteni, vagy csak mellékes foglalkozásának tekintvén azt, az ügyet lényeges késedelem mellett, ellaposodva, hiányos megállapítások alakjában terjeszti az ügyész elé. Jönnek a potlások s mégis rossz az egész, míg végre a rendőrség is, ügyész is megunva a sok huzavonát, hiányos köntösben jut az ügy bírāja elé s a vége az, hogy az igazság, melyet kutatunk, szenved miatta.

De van még sok olyan eset is, mikor a büntetőügy terheltje, tanuja több községben tartózkodik, vagy épen a terhelt szökésben van, el kellene fogni, elő kellene vezetni vagy üldözni kellene, de mert a község nem jogosult a csendőrségnek ily értelmű felhívást adni, vagy elfogás stb. végett őt megkeresni, előáll megint a tekervényes hivatalos ut veszedelme, a mely jelentékeny késedelmet okoz.

Felmerülhet még a már említett hátrányok mellett az a kérdés is, hogy a községi előjárás mint rendőrség hatóság nines-e befolyásolva melléktekintetek által a nyomozások keresztülvitelénél? Nem kívánok erre a kérdésre sem igennel, sem nemmel felelni, de igenis reámutatok azokra az esetekre, mikor a bírónak, jegyzőnek, segédjegyzőnek, törvénybírónak rokona, jó barátja, ellensége, komája stb. a gyanúsított vagy terhelt s a mikor nagyon is talpraesett, egyenes jellemű, befolyásolhatatlan stb. egyénnek kell lenni annak a rendőrségi tagnak, a ki a nyomozást vezeti, hogy magát a helyi érdekek nyomása alól kivonván, a tiszta igazságnak megfelelően vezethesse és bonyolíthassa le a nyomozást.

Ismételten felvetett a kérdés az igazságügyminiszterium részéről, hogy a B. P. rendelkezései, s a nyomozási utasítások mennyiben vártak be és mennyiben volnának módosítandók, és megfelel-e az az utóbb kialakult rendszer, hogy a büntetőügyek nyomozása a községi előjárásra mint rendőri hatóságra háríttatik? Igaz, hogy akadt ügyesség, mely azt állítja hivata-

A legjobb órák,

47

legszolidabb ékszerek, egyszerűtől a legdrágábbig, egy készpénz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

műrészénél Szegeden.

Javítások 5 évi jótállás mellett.

Arjegysek ingyen!

A Népopera, Budapest új színháza.

los előterjesztéseiben, hogy körletében a községi előjáróságok jobban tudnak nyomozni, mint a csendőrség, mégis a nagy többség a községi rendőrhatalóságok nyomozásait a csendőrség elismert képességeihez és sikereihez képest igen hiányosnak, lassúnak, gyakran befolyásoltnak tartja, s az arra illetékes kir. ítélőtáblák is azon a véleményen vannak, hogy ha a *csendőrség jelentései*, tényvázlatok *megállapításoknak lennének tekintetűk* a csendőrség nyomozását alaposság, közvetlenség, gyorsaság és szakavatottság és pártatlanság tekintetében — és általában is — feltétlenül fölébe kell helyezni a községi rendőrhatalóság nyomozásainak.

Ezért általános az az óhaj a kir. ügyészségek és kir. bíróságok részéről, hogy a csendőrség a bűnügyi nyomozások terén úgy legyen alkalmazható, hogy kiszélesített jogköre mellett *megállapításokat* is eszközölhesen, azaz jegyzőkönyveket vehessen fel, melyek a bírói eljárás alapjául szolgálhatnak.

Ezek a nyomós okok indították a bizottságot arra, hogy az új utasítás tervezetébe a csendőrség nyomozási hatáskörét már kiszélesítve vette fel, és bizonyos esetekben a jegyzőkönyv felvételét kötelezővé, más esetekben lehetővé tette.

Mindenesetre a mint városokban a nyomozás előkészítése a helyi rendőrség kezében jó helyen van, mert a B. P. rendelkezései általa szó és értelem szerint is pontosan keresztülvihetők, épúgy meg kell találni a módot arra is, hogy községekben is egy olyan szerv lássa el a nyomozások előkészítő munkáját, mely szakavatott, pártatlan a helyi befolyástól ment, s ha a nyomozás szálai más községbe vagy éppen városba is visznek, a gyanúsítottat folytatólágon kinyomozni, őrizetbe venni vagy elfogni kell, azt késedelem nélkül és úgy teljesítse, hogy egy-két huszonnégy órán belül már az ügy megállapítások formájában álljon az ügyész mint vádhatóság, illetve a vizsgálóbíró mint a bűnügyek előkészítője előtt.

Ha még hozzáteszem azt, hogy a községi előjáróságok örömmel üdvözölnek minden olyan intézkedést, mely őket a fennebb már említett okokból terhes, költséges és kényes köteleességtől mentesítik s a járási közigazgatási hatóság is csak szívesen veszi, ha a neki közvetlen rendelkezésére álló rendőri közegek kezébe összpontosul a nyomozások előkészítésének nehéz munkája is, — s ha még azt is tekintetbe vesszük, hogy a fennebb említett 60,000 oly büneselkmény terheltje, vagy gyanúsítottja sem kerülendi el a tervezett intézkedéssel a közvetlen felügyeletet, — melyek eddig a helyzet-szülte kényszerből nem jutottak a csendőrség nyomozása alá, kézenfekvő, hogy ezidőszert alkalmasabb szerv mint a m. kir. csendőrség nem áll rendelkezésre, hogy a kívánt czélt elérhessük.

Mint hogy pedig ez a kérdés nemcsak bűnügyi, de

együttal nyomós közbiztonsági kérdés is, hiba volna ezt a két szempontot megosztva szolgálni, s ha van rá mód, hogy egy kézben összpontosítsuk, ezt meg nem tenni.

Adva lévén a felismerhető jobbik eset, czélirányos csak az lehet, ha a csendőrség rendőri közegeinek az eddigi korlátolt jogköre annyira kiszélesítettik, hogy a nyomozás gyors, pártatlan, s az igazságszolgáltatás szempontjából megközelítőleg tökéletes előkészítését elősegíthesse, és az ítélkezésre hivatott bíróságoknak *megállapításokat szolgáltatasson* be jegyzőkönyvben foglalt vallomások, tényállások formájában.

Azonban magában a csendőrségben — a véleményadás végett kiadott tervezet nyomán — bizonyos aggodalmak merülnek fel, a csendőrség egyes tagjai részéről, hogy az új utasítás egyes ily irányu rendelkezései keresztül vihetők-e, rendelkezik-e a csendőrség olyan erővel, a melyek a jegyzőkönyveket helyesen felvenni tudják, nem fogja-e a megelőző szolgálatot a jegyzőkönyvezés hénítani és ennek révén az általános biztosságot hátrányosan befolyásolni az, hogy a jegyzőkönyvek felvétele sok időbe kerül, s végül hogy honnan veszik a járőrök a szükséges nyomtatványokat, irószereket, s nem-e mond általában csődöt a gyakorlatban ez az újítás?

Czélom éppen az, hogy a tiszteletre méltó aggodalmakat, — miután az intézkedés szükségessége és czélszerűsége már fennebb igazoltatott, — eloszlássam.

Az aggodalmaskodás az én szerény nézetem, szerint két okból származik. Az egyik ok az, hogy a czélba-vett intézkedés részben taposatlan utra kívánja terelni a csendőrséget s az aggodalmaskodók egy jó része nem tartja a csendőrlégénységet elég képzettnak arra, hogy e feladatot megoldhassa, vagy pedig czélzatosan megakarja óvni attól a tehertől, mely ezzel a feladattal roá hárul.

A másik ok pedig csak a minden újítástól való tartózkodás lobet, mely sem a czélt, sem a következményt szem előtt nem tartja, hanem csupa szokásból a mai bebizonyítottan nem czélszerű állapotot a maga merevségében akarja fenntartani.

A már eddig említett okokból nem szükséges, hogy az aggodalmaskodás másodsorban említett okát figyelemre méltassuk.

Az elsősorban említett okokra nézve pedig szerény nézeteim a következők:

Ha a csendőrlégénység mai képzettsége mellett nem volna alkalmas arra, hogy tényálladékról, tanuvallomásokról szabályszerű és az ügyészségek, bíróságok részéről megállapítások gyanánt felhasználható jegyzőkönyveket vegyen fel, egy perczet sem volna szabad mulasztanunk és minden intézkedést meg kellene tennünk a csendőrségnek oly mértékben való átgyurására, hogy

Ha fáj a feje¹ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesztén. Orvosok által ajánlva. Három dobozál ingy. postai szállítás.

A Népopera, Budapest új színháza. — Az oldalhomlokzat részlete.

ennek a feladatnak vállalására és pontos teljesítésére alkalmas legyen.

Azonban valójában nem így van ám ez, mert a csendőrlegénység — és ezt túlzás nélkül merem állítani, — rendelkezik annyi szakértelemmel, hogy ezt a feladatot gondosan, szabályszerűen és különös megerőltetés nélkül megoldhassa.

Mindenesetre csak rendes viszonyú örsök jöhetnek számításba — mikor a czáfolattal szolgálni kívánok az aggodalmaikra — mert a hol nincs közbiztonsági zavar, ott nem különös feladat a véletlen szükségessé váló nyomozások keresztül vitele, a hol pedig felette zavarosak a viszonyok, ott rendkívüli intézkedések szükségesegek. Ez most is úgy van, mert a rendkívüli viszonyokra megfelelő számú és képességű altiszteket, csendőröket alkalmazunk ma is ott, a hol ez indokolt.

Rendes létszámú örsnek az öt fővel rendszeresítettet veszem alapul. Ebből az öt emberből egy az örsparancsnok vizsgázott altiszt, de igen sok örsön van már második is ilyen. Az örsparancsnokon kívül legalább egy csendőr, csendőr cz. örsvezető van minden örsön, a ki mint örsparancsnok helyettes, de legalább is mint járőrvezető jól megfelel. Ha egyet számítunk állandó hiánnyul, még marad két másodcsendőrnek való, azaz önálló szolgálatra nem alkalmas kiegészítő emberünk.

A legelől említett két embernek nyomozni okvetlenül kell tudnia. Az írásban is annyira járatosnak kell lenniök, hogy gondolataikat szabatosan ki tudják fejezni, tebát fel sem tételezhető róluk, hogy kevés gyakorlat mellett abban az évi átlagos 30—50 bűnesetben, mely egy rendes viszonyú örskörletben, előfordul, a nyomozás mellett kevés időtöbblettel a jegyzőkönyveket fel ne tudnák venni. Annyi bizonyos, hogy ez a két ember ma is elkészíti a nyomozásokról szóló tárgyilagos jelentéseket, sőt van örs a hol a harmadik ember is képes erre. Ez eléggé megnyugtató tudat a jövőre nézve.

(Vége kov.)

Erzsébet királynéről.

Boldog emlékű Erzsébet királynének élete utolsó éveiben bőséges kísérelője és görög tanára, Christomanos Konstantin baláláról adtak birt a legutóbbi napok hírei.

Christomanos a királyné életének utolsó éveiről naplószerű feljegyzésekkel irt könyvet is irt, melyből itt mi is bemutatjuk az alábbi részleteket.

— Mai óránk alatt egyszerre csak belépett a király, írja Christomanos 1891 december 20-án. A fodrásznő földig hajolt és halkán nébány szót susogva, távozott. Én is felkeltem helyemről, a király azonban intett, bogy maradjak és hosszasan beszélgetett a királynéval magyarul. Arcza komoly volt és gondoktól terhelt. Államférfiak és szereplő politikusok neveit ballottam. A királyné arcán meglátszott, bogy élénken figyel; úgy tekintett maga elé, mintha egy egészen apró tárgyat élesen és átbátóan szemügyre akarna venni. Később felelt a királynak és több ízben félbeszakította. A ma-

gyar szó úgy ömlött ajkáról, mint csupa gyöngysem. Több ízben vállat vont és kissé félrehúzta a száját. A király nevetett, majd felállt és katonás lépésekkel kiment a teremből. A fodrásznő ismét besurrant, a királynő pedig hozzám fordult és görögül mondta:

— Kissé politizáltam a királyllyal. Szeretnék neki segíteni, ha tudnék, de úgy látszik, görögül jobban tudok. Nem is vagyok valami nagy respektussal a politika iránt. Érdektelennek tartom. Önt talán érdekli?

— Nem nagyon, felség. Csak a nagyobb eseményeket kísérem figyelemmel. Például a miniszterek bukását.

— A miniszterek csak azért vannak, hogy bukjanak, aztán megint mások jönnek a helyükbe, — mondta s a hangja olyan különösen csengett, mint egy elfojtott kacagás.

— Engem sokkal jobban érdekel, felség, Franciaország közéleté.

— Sokkal mulatságosabb is!

— Én is annak találom, felség!

— Az emberek ott jobb színészek!

Aztán kis vártatva hozzátette:

— Egyébként az egész önámítás. A politikusok mindig azt hiszik, hogy ők csinálják az eseményeket s mindig őket lepik meg az események legjobban. Minden kormány már az első pillanattól kezdve magában hordja a bukás magvát. A diplomácia csak arra való, hogy a szomszédoktól valami zsákmányt szedjen el. De minden, a mi történik, magától történik, belső szükségből és érettségből és a diplomaták csak a történeteket konstata-
lják.

December 24.

Mai születésnapjára ibolyákat vittem a királynének és egy antik könnykorsót, melyet Athénből hoztam magammal. Kegyesen fogadta, — mint ő mondta, — ezeket a gyászos és könnyes ajándékokat.

— Felséged — jegyeztem meg — csak örömkönyveket gyűjtsön ebben a korszóban.

— Akkor örökké üres marad, — felelte elgondolkodva. A fájdalom könnyei számára pedig túlságosan kicsiny.

1892 február 1.

— Tudja melyik a legkedvesebb Shakespeare-darabom? — kérdezte tőlem ma hirtelen.

— Hamlet, felség?

— Nem. A Szentivánéji álom. Nem látta Lainzban a szobájában azt a képet, a melyik Titaniát ábrázolja a számárfejjel? Ez a mi illuzióink számárfeje, melyet örökösen csókolunk. Minden kastélyomban van egy ilyen kép. Nem tudom eléggé nézni őket.

Február 22.

Dicsértem a járását.

— A pillangókról kellene példát vennünk a járásnál — mondta. — Testvéreim, az alenconi hercegnő és a nápolyi királynő Párisban híresek a járásukról. Mi azonban nem úgy járunk, a bogy királynőknek járnok kellene. A Bourbonoknak, a ki úgyszólván sohasem jártak gyalog, egészen különös menésük van. Úgy lépnek, mint a büszke libák.

Az Adrián-

Magához hivatott a fedélzetre. A hajót hangtalan szárnyacsapkodással követték a sirályok. Néha-néha hangosan sikoltottak.

BUTOR

készpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNEL
BUDAPEST, VI., TEREZ-KORUT 8. SZ.
 13 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88-59.

BUTOR

A Népopera, Budapest új színháza. — A nézőtér.

1911. 10. 10.

— Minden utamon sirályok követik hajómat — mondotta — és mindig van közöttük egy sötét, majdnem fekete, mint ez itt!

S egy sötéttollú sirályra mutatott, mely a többiek élén repült.

— Ez az egy — folytatta — egészen Korfuig elkísér. Már többször elkísért a fekete sirályom heteken keresztül, egyik kontinentstől a másikig. Azt hiszem, a sorsomat jelképezi . . .

*

— Nem különös? — kérdezte egyszer. — Ha Svájcban vagyok, egyáltalában nem vágyódom a hegyek közé. Sokkal jobban szeretek a városokban sétálgatni. Főleg Genfben. Ez a legkedvesebb tartózkodási helyem.

*

Heinét nagyon szerette.

— Az újságírók — mondta egyszer — nagyon becsülik bennem, hogy Heinének tisztelője vagyok. Büszkék arra, hogy én az ő Heinéjüket szeretem, én pedig benne a maga emberi mivoltának határtalan megvetését és azt a szomorúságot kedvelem, melylyel őt a földi dolgok eltöltik.

*

Félelemlről volt egyszer szó.

— Cyp usban észrevettem, hogy az angol kormányzó csendőröket küldött utánam, hogy vigyázzanak reám. Azonnal visszaküldtem őket. Én ugyanis mindig a magam sorsát keresem. Tudom, igen jól, semmi sem tarthat vissza attól, hogy meg is találjam, azon a napon, melyen meg kell találnom. Minden embernek bizonyos időben útra kell készülnie a maga sorsa felé. A sors sokáig behunyva tartja a szemét, de egyszer mégis csak észrevesz bennünket. S akkor az ember épen arra az útra téved, melyet el kellene kerülnie, ha nem akar a karmai közé jutni. Én pedig mindig ezeket az utakat járom . . .

KÉPEINKHEZ.

A Népopera, Budapest most megnyitott új színháza.

Lapunk egyik közeli számában megemlekeztünk már erről az — akkor még építkezés alatt álló — új színházról és képeket is mutattunk be róla, a melyekből, a mennyire az épületet akkor még körülvevett állványerdő engedte, már akkor is kivethető volt eme, a külső vonatkozásában is monumentális épület hatalmas mérete.

A hatalmas, tömör épület már készen áll s mint azt az ez alkalommal bemutatott képeink is igazolják, teljesen megfelel a hozzáfűzött várakozásoknak, sőt azt is mondhatjuk, hogy megalkotásánál az építőművészet valósággyal remekelt. Mert annak a közönség részéről való nagyon is jogos követelménynek, hogy a látogatók mindannyija — a mi a Népoperánál 3400 főre tehető — egyformán láthassa és megfigyelhesse az előadást, még eddig igen kevés színbázi építész tudott megfelelni. A népoperánál azonban ez a követelmény teljesen érvényesült. S így nemcsak a külseje ragadja meg a szem-

lét, hanem a belső berendezése is teljesen kielégíti a mai nagy igényű és kényes izlésű közönséget.

Az új színházat folyó hó 7-én adták át a rendelkezésének s úgy az aznap tartott előadást, mint az ezt követő többi eddigi előadásokat zsufolt ház nézte végig. S a Népopera eme a rendkívüli érdeklődésére, már az eddigi előadásokat tekintve is, teljesen rászolgált. És pedig nemcsak a fentebb említett jó elhelyezéseknél és annál a szinten nem megvetendő körülményénél fogva, hogy — a páholyokat kivéve — csak csokély három korona a legmagasabb beléptidij, hanem főként annál fogva, hogy annak a művészi gárdának, a melyet eme kiváló műintézet szerződtetett, minden tagja kiválóan átérzi hivatását és teljesen feladata magaslátán áll.

Ha az ezutáni előadások is az eddigiekhez hasonló magas színvonalon maradnak és a közönség is ugyanazzal a lelkes érdeklődéssel karolja fel az ezutáni előadásokat is mint az eddigieket, bátran megjósolhatjuk, hogy a muzsa eme új hajlékára és művészire még igen szép jövő vár.

HIREK.

Nemesség elismerése. Isoó Jenő, I. számú csendőrkörületbeli zászlós régi magyar nemessége, az 1911. évi 134.199/Ia. számú belügyminiszteri rendelettel elismertetett.

Altishti vizsga. A nagyváradi csendőrtovábbképző és altishti iskolában a folyó évi szeptember hó elején 120 ballgatóval felállított altishti tanfolyam záróvizagája, altorjai Altorjay Imre tábornok, csendőrségi felügyelő ur elnöklete alatt, a honvédelmi- és belügyminiszterium képviseletében megjelent besenyei László Albert és Oláli Udön ezredes urak részvételével összeült vizsgabizottság előtt, deczember 4., 5. és 6-án tartott meg. A következő tanfolyam pedig, ugyancsak 120 főnyi hallgatóval deczember hó 10-én állítottatott fel.

Garázdálkodó legények. November 24-én este nyolcz órakor Mátraszöllösön, a csendőrlaktanya közelében ifj. Györi János, Tóth Petyi Gergely, Geczko János és Kaszala Sándor ottani legények egymásba kapaszkodva az utcán éktelen lármát csapva és a já ókelőket inzultálva garázdálkodtak, kiket a szolgálaton kívül hazatérő Szatmári Sándor csendőr czimzetes őrsvezető és Mihalik Béla csendőr csendre intettek. Az intelem után Györi János társaitól elválva Szatmári csendőr czimzetes őrsvezetőhöz ugrott, azt balkezével mellen agadta és a jobb-jában volt nyitott késsel a védelemre emelt balkezét jelentéktelenül megsértette. Az őrsvezető erre kardot rántott és támadóját fejbe vágva, súlyosan megsebesítette. A sebesült a pásztói kórházba szállítottatott, társai pedig elfogattak.

Ellenszegülés. November 28-án éjjel, Nagybecskerekben Szakál András csendőr, a neki szolgálatban ellenszegült Moninszki István ellen kardot basznált és azt könnyen megsebesítette.

Kérelmek. Döményi Mihály a postmegyei Pilisvörösváron állomásozó csendőr, kéri Valtor Károly csendőrt, ki a hajai elemi iskolába vele együtt járt; továbbá Simon József, a sopronmegyei Lajtászentmiklóson állomásozó csendőr czimzetes őrsvezető, kéri a VI. kerületben szolgáló Inárosi József csendőrt; valamint Szöcs

FIGYELMEZTETÉS!

Ne vegyen addig grammofont, eufont, hanglemezt vagy bármily más hangzert, amíg

REICH ALADÁR műhangszer
készítő
BUDAPEST, VIII. c. HÉPESZINHÁZ-UTCZA 27. szám.

Csendőröknek 5% engedmény!

képes árjegyzékét el nem kéri, amely ingyen lesz küldve.

Grammofon 22 K, eufon 35 K,
hanglemezek 2-40 korona.

Mibály, a szilágymegyei Szilágynagyfalun állomásozó csendőr, kéri az 1910. évben a balázsfalvai őrsön vele együtt szolgált Buh János csendőrt; végül pedig Kocsis József, Németboly községben állomásozó csendőr, kéri az I. kerület állományában szolgáló Horváth Imre csendőrt, ki a 48. gyalogezredben szolgált, hogy címét vele közölje.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az angol királynő és a dohányzó nők. V. György angol király trónra lépése óta az udvari élet nagyon megváltozott Angolországban. Mary királyné ugyanis föladatát tüzte ki, hogy a VII. Edvárd alatt kissé meglazult erkölcsöket megjavítsa. Ő is, úgy mint Viktória királyné, nagyon illetlennek tartja, ha a nők cigarettáznak s csöndes megvetéssel bünteti azt a hölgyet, a kiről megtudja, hogy dohányozik. Az angol udvarnál pedig szigorúan tiltva van a nőknek a cigarettázás. Edvárd király nagyon szerette a szép asszonyokat s nem sokat törődött a multjukkal. Ő másította meg azt az ősi angol szokást, hogy ebéd után a hölgyek különváltak a férfiaktól. A vigkedvű király azt mondta, hogy asszony nélkül semmit sem ér az élet s még a feketekávé mellett is megkivánta a társaságukat. A társaság tebát mindig együtt maradt, minek folytán a hölgyek csakhamar eltanulták a férfiaktól a dohányzást s a feketekávé mellett kecses apró füstkarikákat fújtak a levegőbe. Nem volt az udvarnál egyetlen hölgy sem, a kinek ne lett volna cigarettakészlete s az angol ékszeresek pompás üzletet csináltak a drágakővel kirakott arany cigarettatárczákkal és gyújtó-tartókkal. A dohányzás szinte hozzátartozott a finom modorhoz s nem is tartották vérbeli dámának, a ki nem dohányzott. Mary királyné azonban más nézetet van s nagyon elítéli a nőnél a dohányzást. A minap udvariasan megfogalmazott körlevélben fölkérte az udvari hivatal mindazokat a hölgyeket, a kik a királyi palotába bejáratosak, hogy a dohányzástól tartózkodjanak az udvarnál. A palotahölgyeknek szigorúan tilos a cigarettázás s a kit a királyné a tilalom megszegésén rajtacsip, nem fogadja többé az udvarnál. Ezzel a tilalommal azonban nem elégszik meg a királyné, hanem valóságos kémrendszert létesített, hogy megtudja, melyik hölgye cigarettázik. A felső tizezerhez tartozó hölgyek nem is mernek a cigarettához nyulni, nehogy kegyvesztettek legyenek az udvarnál. Hangosan dicsérik a királynét szigorúsága miatt, titokban azonban nagyon unalmasnak és polgáriusnak tartják mostanság az udvari életet.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

Kohó. 900 korona.

6782. Forduljon utbaigazítás iránt valamelyik kir. közjegyzőhöz, ilyenekkel mi nem foglalkozunk.

K. J. Nagyszőlős. Mindkét esetben a dolmány vagy zubbony fölött.

S. J. 1. Átléphet. 2. Olvassa el a f. évi «Csendőrségi Lapok» 5. számában foglaltakat, kérdésére a feleletet megtalálja. 3. Nem. 4. Bárnikor.

M. J. 1. Igen. 2. Igen, de hogy a laktanyák hol lesznek, azt most még megmondani nem tudjuk.

K. J. Bolya. 1. A viszonyoktól függ, de nem igen lésszük. 2. 12 éven belül nem.

Penyőta. Az, a kit ezen teendővel az őrsparancsnok megbíz, véleményünk szerint ont.

Leszerelő őrszerető. 1. Ha baját vagy betegségét szolgálattal és bebizonyíthatóan a szolgálattól kifolyólag kapta, úgy nyugdíjra van igénye, ellenkező esetben végkielégítésre. 2. Újabb felülvizsgálatásakor, ha szolgálattól kesűk túlaltatik — igen; az esetben azonban, ha időközben megúszult, tekintettel a nők korlátozott számára az újrafelvétel valószínűtlen.

101. Pályázhat, de alig van kilátása. Olvassa el a f. évi «Csendőrségi Lapok» 4. számában a 39. lapoldalon foglaltakat.

Zsilyavölgyi. 1. A járőrszeretői jelvény viselésére jogosult, mert az átlépés akadályt nem képez. 2. Kéjő.

Dunaparti. Olvassa el az 1908. évi «Csendőrségi Lapok» 52. számában «Brdőri szakiskola» jelleg alatt adott üzenetünket.

K. M. 2. 1. A hadseregnél oltott idő a végkielégítésnél nem lesz figyelembe véve. 2. 1800 korona az esetben, ha nincs meg a hat évi csendőrségi szolgálata; hat éven felüli szolgálat után 2000 korona.

K. 32. Leghelyesebben teszi, ha a legközelebb lévő polgári iskola igazgatóságához fordul utbaigazításért. Intézeteket e rovatunkban elvből nem ajánlunk.

1878. B. Ez olyan újság, a mit még mi sem hallottunk. — 2. Lesz, de mikor, azt igazán nem tudjuk megmondani.

K. J. csendőr. 1. Forduljon kir. közjegyzőhöz, az utba fogja igazítani. 2. Nem; előbb az elemi osztályokból kell vizsgát tenni; négy osztály szükséges.

Titel. 1. Kérdése érthetetlen. 2. Igen.

T. M. Szolgálati uton kérelmezheti.

MOSKOVITS

anatomiai czipő- és csizmagyár részv.-társ.

M. kir. csendőrség, boszniai csendőrség, cs. és kir. közöshadsereg szerződ. szállító

Budapest, Rákóczi-út 6. sz.

Nagyvárad

Ajánlja elsőrendű chevro- és boxbörből készített különlegességeinek szerződéses árban, részletfizetési kedvezmény mellett szállítását. " " "

Kivánatra árjegyzéket bérmentve küldünk

HIVATALOS RÉSZ.

Közigazgatási döntvények.

A már megállapított végkielégítés folyósítása meg nem tagadható abból az okból, hogy az igényjogosult időközben meghalt; ily esetben a végkielégítés összege hagyatéki vagyonként kezelendő.

Közigazgatási bíróság 1910. nov. 30. 2227/1910. K. sz.)

Az erdőbirtok tulajdonosának saját erdejében házilag és kézi erővel folytatott tűzfatermelése az 1907. XIX. t.-cz. 3. §-ának 21. pontjában említett és balesetbiztosítási kötelezettség alá eső, iparszerű fatermelésnek nem minősíthető.

(Állami munkásbiztosítási hivatal 1911. június 2. 6565/1911. szám. 16. sz. elvi hat.)

Gyógyfürdővállalatok az 1884. évi XVII. t.-cz. határozmányai alá esnek, az ott alkalmazott pénztárosnőnek a vállalat ellen emelt követelése tehát az iparhatóság hatáskörébe tartozik.

(A m. kir. hatásköri bíróság 1909. évi 66. Hb. sz.)

Az a cselekmény, hogy valaki országgyűlési képviselőválasztás alkalmával választóknak nyilvános helyen szónoklatot tart, nem a népgyűlés, hanem pártgyűlés fogalma alá esik.

(A m. kir. belügyminiszter 1910. évi 6897. sz. határozata.)

Járásparancsnokság felállítása.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület nagykárolyi szárnyának területén, Avasujvároson, 1911. okt. 24-én, egy járásparancsnokság állított fel.

Örsfelállítás.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület kaposvári szárnyának területén, Faluszemesen, 1911. november 21-én, egy öt főből álló örs állított fel.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás.

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1911. évi november hó 21-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy: dr. Telbisz Imre, a m. kir. budapesti I. honvédelmi parancsnokság törzse állományába tartozó, a m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnoksághoz beosztott százados-hadbírónak, igen jó szolgálatai elismerésül a legfelsőbb megelégedés kifejezésre tudtul adassék.

Áthelyezettett:

1911. december 1-ével:

Kiss Péter törzserőrmester, a VIII. számú csendőrkerülettől a II. számú csendőrkerület pótszárnyához Szegedre.

A tényleges szolgálati állományba felvétel:

1911. december 1-ével:

Ambrus Béla m. kir. VIII. számú csendőrkerületbeli várakozási illetékel szabadságolt járásőrmester, az újból megejtett felülvizsgálat eredménye alapján, mint «szolgálatképes».

Beosztatik mint járásparancsnok Belényesre.

Nyugállományba helyezettek:

1911. december 1-ével:

Marosi Fülöp, II. számú csendőrkerületbeli járásőrmester, a Felülvizsgálati szabály 38. §. b) pontja alapján. Választott lakbely: Szákfalu. (Krássó-Szörény vármegye.)

Benkő Balmacsz József, m. kir. IV. számú csendőrkerületbeli járásőrmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, mindennemű népfölkelési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Szolyva.

Kari Károly, m. kir. I. számú csendőrkerületbeli járásőrmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, mindennemű népfölkelési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Kolozsvár.

Okirattal megdicsértettek:

A m. kir. III. sz. csendőrkerületi parancsnokság által: Vitál Gyula törzserőrmester segédtiszt, segédmunkás, hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt különböző irodai alkalmazásban mindenkor tanúsított kiválóan buzgó, pontos és lelkiismeretes szolgálataiért és mindenkor tanúsított példás magatartásáért.

Bucsán Dániel ez. őrmester, a folyó évi április hó 22-én Verpelét községben kiütött tüzvész alkalmával saját testi épségének veszélyeztetésével, a vagyonmentés körül kifejtett fáradságot nem ismerő buzgalmaért, miáltal a tűz továbbterjedésének meggátlásához nagyban hozzájárult.

Kiss Gyula I. csendőr, a folyó évi április hó 22-én Verpelét községben kiütött tüzvész alkalmával, a vagyonmentés és a tűz továbbterjedésének meggátlása körül kifejtett fáradságot nem ismerő buzgalmaért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. I. sz. csendőrkerületi parancsnokság által: Agótha Albert járásőrmester, Medgyesfalvi József ör-

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távról, nem képes olcsón ünni és jó hangszert szállítani, mint **REMENYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszertész-tője. Azért ne vásároljon semmitféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, ezimbaton, harmonium, harmonika, fa-, rézfuvó-hangszert, hár., stb., mint **Roményi** legújabb képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik **Budapestről, Király-u. 58.** külön költségvetés díjlanul. Kivétel a világ minden részébe ugyyan és kérésnyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék kerendő.

mester, Pestyán István őrsvezető, Pajai Sándor csendőr cz. őrsvezető, Majlát Mihály csendőr, Gáspár József és Simó Ferencz próbacsendőr cz. őrsvezetők, a vizaknai gyógyfürdőben az 1911. évi fürdőévadban a testület jó hirnevóhez méltó pontos és előzékeny fürdőügyeleti szolgálat teljesítéséért.

Sütő József és Bokor Mózes cz. őrmesterek, mert mint segédoktatók a kolozsvári tanosztály közétkezési vagyonának a gyarapításában és főleg a kerti gazdaság művelésében és oktatásában dicseretes működést fejtettek ki.

A m. kir. III. sz. csendőrkerületi parancsnokság által:

Hardi Gyula és Ladányi József csendőrök, a folyó évi április hó 22-én Verpelet községben kiütött tűzvész alkalmával a vagyonmentés és a tűz továbbterjedésének meggátálása körül kifejtett fáradtságot nem ismerő buzgalmukért.

Pénzbeli megjutalmazások.

A m. kir. belügyminiszter ur a folyó évi 161,229., illetve 173,115 V—b. számú rendeleteivel, a m. kir. III. számú csendőrkerület állományába tartozó Szatki Pál járásőrmesternek 200 és Báró Gyula cz. őrmesternek 150 korona pénzjutalmat adományozott.

Előléptetők

1911 november 26-ával:

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:

Cseh István, Pap Sándor I., Szancsik László, Hajas Mátyás, Kocsis József I., Határ Imre, Deme Bálint, Rusznák Pál és Teleki Ferencz őrsvezetők, *őrsvezető cz. őrmesterekké.*

az 5 évi csendőrségi szolgálat betöltése után:

1911 november 16-ával:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Siacsics György csendőr;

1911 november 25-ével:

Vanna Vazul csendőr;

1911 november 1-ével:

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Varga János IV., Gosztoláncai József, Zsigmond Sándor, Vései Ferencz, Szata József, Kiss Károly, Matus György és Gobocli János csendőrök;

1911 november 24-ével:

Laczikó Péter csendőr;

1911 november 16-ával:

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Hódosi István és Dömötör József csendőrök;

1911 szeptember 13-ával:

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Albert Antal csendőr, *csendőr cz. őrsvezetőkké.*

Katonai szolgálati jel:

Az I. o. legénységi katonai szolgálati jellel ellátott:
a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Vass István járásőrmester, 1911 október 17-én;
a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Szócs Mihály őrsvezető, 1911 november 8-án, Györfly
András járásőrmester, 1911 november 16-án;

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Berezki János csendőr cz. őrsvezető, 1911 október
25-én és Pál Péter járásőrmester, 1911 október 28-án,
Stepniczky Ferencz törzsőrmester, 1911 nov. 19-én;
a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:
Gonda Ferencz törzsőrmester, 1911 október 29-én és
Hranyai István őrmester, 1911 november 5-én.

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:
Szolga Albert járásőrmester, 1911 november 12-én,
Farkas János járásőrmester, 1911 november 13-án.

A II. o. legénységi katonai szolgálati jellel ellátott:
a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Bakk István cz. őrsvezető, 1911 márczius 29-én,
Butyka Dénes őrsvezető, 1911 július 1-én, Csegezi Kál-
mán cz. őrsvezető, 1911 november 1-én, Venig Sándor
csendőr cz. őrsvezető, Halász Lajos cz. őrsvezető, 1911
november 11-én;

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Joszt János cz. őrmester, 1911 november 11-én;
a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Sebestyén János cz. őrsvezető, 1911 október 5-én,
Mészáros István cz. őrmester, 1911 október 8-án, Er-
délyi János cz. őrsvezető, 1911 okt. 28-án, Papp János I.
csendőr cz. őrsvezető, Szlepcsev Pál cz. őrsvezető, 1911
november 8-án, Gy. Szabó Sándor III. cz. őrsvezető,
1911 november 20-án;

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Marosi Illés csendőr, 1911 október 22-én, Csik Fe-
rencz cz. őrmester, 1911 november 6-án, Kocsis József I.
őrsvezető, 1911 november 11-én, Csáthi Lajos cz. őrs-
vezető, 1911 november 16-án, Hoó Ferencz cz. őrmes-
ter, 1911 november 21-én és Hadrányi András cz. őrs-
vezető, 1911 november 24-én;

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:
Izsák Mór cz. őrsvezető, 1911 október 27-én és Diósi
Rezső cz. őrsvezető, 1911 október 29-én;

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:
Kalló János cz. őrmester, 1911 november 6-án, Fodor
Daniél cz. őrsvezető, 1911 november 8-án, Mike Gáspár
csendőr cz. őrsvezető, 1911 november 14-én;

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Fejős Lajos cz. őrmester, 1911 november 3-án, Béné-
dek András őrsvezető, 1911 november 8-án.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Hesleán János, Rád György, Moldován János, Pap
Tamás, Negra András, Miklós Márton, Sárosi Dénes,

Oláh Sámuel, Szabó Dániel, Mucsí Gergely, Kovács Mihály, Gál Benjamin, Polytos Sándor, Sándorfi Pánil és Streng Jakab csendőrök;

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Ungvári Aladár, Halász József, Molnár Román, Kolár Ádám, Kálmán István I., Szücs János I., Csikós István, Simon Imre, Tóth József III., Pusztai Mózes, Bognár Ferencz, Varga István II., Gál János, Böröczki Gyula, Valusik János, Beresényi János, Biró Lajos, Pülöp István, Nyul István, Horváth József I. és Marx Imre csendőrök;

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:

Bugyi János, Mayer János, Hozás János, Csornyenszky Gábor, Tóth Antal, Antal Sándor, Tóth László, Sziráki János, Varga Iván, Valkó József, Argyolán András, Pataricza Ferencz és Csap Menyhért csendőrök;

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Miha Miklós, Ambrus Ferencz, Baricz Béla, Koszta József, Erős Gergely és Balló Ferencz csendőrök.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Popity Ferencz ez. őrsvezető és Tóth József II. csendőr ez. őrsvezető 2—2 drb.;

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Pelle Imre ez. őrmester és Horváth Sándor II. csendőr 3—3 drb., Almási Károly csendőr ez. őrsvezető pedig egy drb., továbbá

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:

Szakál Károly ez. őrmester és Farkas István csendőr ez. őrsvezető 3—3 drb. 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítették.

Névváltoztatások:

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Sándor Sándor ez. őrmester, a m. kir. belügyminiszter urnak 1911. évi 127,503/VI—a. szám alatt kelt engedélye alapján, vezetéknevét «Vargás»-ra változtatta.

Novák János próbacsendőr, a m. kir. belügyminiszter ur 1911. évi 162,582/VI—a. szám alatt kelt engedélye alapján, vezetéknevét «Fenyvesis»-re változtatta.

Kernicz György csendőr ez. őrsvezető, a m. kir. bel-

ügyminiszter urnak 1911. évi 79,712/VI—a. számú engedélye alapján, vezetéknevét «Kerényi»-re változtatta.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában: Golubov Ádám csendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1911. évi 157,972/VI—a. szám alatt kelt engedélye alapján, vezetéknevét «Horvát»-ra változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában: Csizsér Menyhért ez. őrmester, Balázs Anna Emmával, 1911 október 21-én, Csikszentkirályon.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában: Lányi György ez. őrmester, Biró Ilonával, 1911 nov. 8-án, Gyomán.

Herczeg Imre ez. őrsvezető, Vörös Rozáliával, 1911 október 26-án, Hódmezővásárhelyen.

Bartók András őrsvezető, Kovarik Borbálával, 1911 november 5-én, Ujmoldován.

Fratilla János csendőr ez. őrsvezető, Muntoj Máriával, 1911 november 5-én, Berzászkán.

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában: Gy. Szücs Lajos csendőr ez. őrmester, Molnár Eszterrel, 1911 október 10-én, Jászkiséren.

HASZNALT ÍRÓGÉPEK

bármely rendszerben. — Állandóan nagy választék.

Glück M. Ödön,

Budapest.

írógép-kellékek szaküzlete.
Javító-műhely.

IV., Liszt Ferencz-tér 18.
Telefon: 153 41. sz.

ÓRÁK, ÉKSZEREK

ezüstneműek, china-ezüst disztárgyak

kizárólag legfinomabb minőségben gyárti óráin beszerelhetők.

Legújabb angol rendszerű

részletfizetési

módszattal is.

REICH MÓRÉS FIA
ékszerműhely és órák
SZEGED 19.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =

VI., Liszt Ferencz-tér 9.
könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir.
— csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára. —

...: Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek dus választékban. ...:

Órjáratilapok beszerzése 1912. évi január hó 10-ig.